

KEHITYSPOLITIIKKA JA -YHTEISTYÖTÄ KOSKEVA KERTOMUS VUODELTA 2011

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

EDUSKUNNALLE

Kehitysyhteistyökertomuksen antamisesta eduskunnalle annetun lain nojalla eduskunnalle annetaan kehitysyhteistyökertomus vuodelta 2011.

29.3.2012

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
SAMMANFATTNING	3
OSA I KERTOMUS.....	4
JOHDANTO	5
1 YHTEISTYÖ ALUEITTAIN	7
1.1 SAHARAN ETELÄPUOLINEN AFRIKKA	7
<i>Pitkääikaiset yhteistyömaat</i>	7
<i>Väkivaltaisista kriiseistä toipuvat maat</i>	12
<i>Alueellinen yhteistyö</i>	14
1.2 POHJOIS-AFRIKKA JA PALESTIINALAISALUEET.....	15
1.3 AASIA	17
<i>Pitkääikaiset yhteistyömaat</i>	17
<i>Väkivaltaisista kriiseistä toipuvat maat</i>	19
<i>Alueellinen yhteistyö</i>	20
1.4 LATINALAINEN AMERIKKA	22
<i>Pitkääikaiset yhteistyömaat</i>	22
<i>Alueellinen yhteistyö</i>	23
1.5 ITÄ-EUROOPPA, ETELÄ-KAUKASIA JA KESKI-AASIA SEKÄ LÄNSI-BALKAN.....	24
<i>Itä-Eurooppa, Etelä-Kaukasia ja Keski-Aasia</i>	24
<i>Länsi-Balkan</i>	25
2 EU-YHTEISTYÖ.....	27
3 MONENKESKINEN YHTEISTYÖ	29
3.1 YHTEISTYÖ YK:SSA	29
3.2 KANSAINVÄLISET RAHOITUSLAITOKSET	31
4 KANSALAISJÄRJESTÖYHTEISTYÖ	33
5 KORKEAKOULUYHTEISTYÖ JA KEHITYSPOLIITTINEN TUTKIMUS	33
6 HUMANITAARINEN APU	34
7 TEMAATTINEN YHTEISTYÖ	35
7.1 ILMASTO JA YMPÄRISTÖ.....	35
7.2 KAUPPA JA KEHITYS	36
8 LÄPILEIKKAAVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUS.....	37
9 KEHITYSPOLITIIKAN JA -YHTEISTYÖN HALLINTO, VIESTINTÄ, TARKASTUS JA EVALUOINTI	38
9.1 HALLINTO	38
9.2 VIESTINTÄ JA KEHITYSKASVATUS	38
9.3 SISÄINEN TARKASTUS	39
9.4 KEHITYSYHTEISTYÖN EVALUOINTI	40
10 KEHITYSTÄ TUKEVA POLITIIKKAJOHDONMUKAISUUS.....	42
LIITE 1. LYHENTEET	45
OSA II TILASTOLIITE	

TIIVISTELMÄ

Kehityspoliittikkaa ja -yhteistyötä koskeva kertomus käsittelee Suomen vuoden 2011 kehityspoliittikan ja kehitysyhteistyön toimeenpanoa ja tuloksia. Vuosi 2011 merkitsi kehityspoliittikalle ja -yhteistyölle siirtymäkautta vuoden 2007 toimenpideohjelmasta pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman toteutukseen. Hallitusohjelman pohjalta laadittiin uusi kehityspoliittinen toimenpideohjelma, joka hyväksyttiin helmikuussa 2012. Uusi ohjelma korostaa ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa kehityspoliittikassa ja -yhteistyössä. Uusien painotusten lisäksi pyritään jatkuvuuteen ja pitkäjänteisyyteen sekä tuloksellisuuden vahvistamiseen. Kehitysyhteistyön tuloksista pyritään kertomaan jatkossa entistä paremmin.

Kertomuksen ensimmäisessä luvussa käydään läpi maa- ja aluekohtainen yhteistyö alueittain. Käsittelyssä on pyritty kuvaamaan pääkumppanimaiden ja muiden yhteistyömaiden kehityspoliittista tilannetta uuden kehityspoliittisen toimenpideohjelman lähtiessä käyntiin. Kertomuksen pohjalta voidaan sanoa, että useimmissa kumppanimaissa on edistytty hyvin monien vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa, vaikkakin köyhyyden vähentämisessä on edelleen suuria haasteita. Esimerkiksi Mosambikissa, Tansaniassa ja Sambiassa erityisenä haasteena on se, miten talouskasvusta ja laajoista luonnonvaroista saatava hyöty jakautuu koko väestön hyväksi. Rahoituksen ja asiantuntija-avun lisäksi Suomi käy näiden maiden kanssa vuoropuhelua kehityksen suunnasta mm. osana budjettitukeen liittyvää poliittista vuoropuhelua yhdessä muiden avunantajien kanssa.

Erityisiä haasteita on myös väkivaltaisista kriiseistä toipuissa maissa, kuten Afganistanissa ja Etelä-Sudanissa. Toisaalta Nepalin hyvä edistyminen osoittaa, että maan omistajuuden sekä hyvän yhteistyön ja vuoropuhelun avulla on mahdollista saada aikaan tuloksia myös konfliktinjälkeisessä tilanteessa. Alueellisen yhteistyön osalta voidaan todeta, että edellisen kehityspoliittisen ohjelman kaudella lanseeratut alueelliset ohjelmat olivat täydellä teholla käynnissä vuoden 2011 aikana.

Toisessa luvussa käsitellään EU:n kautta rahoitettavaa yhteistyötä ja kehityspoliittista toimintaa. EU:n jälkeen tarkastellaan monenkeskistä toimintaa eli YK-järjestöjen kautta tapahtuvaa toimintaa ja kehitysrahoituslaitosten osuutta kehityspoliittikasta ja -yhteistyöstä. Tämän jälkeen kerrotaan kansalaisjärjestöyhteistyöstä, korkeakoulu yhteistyöstä ja kehityspoliittista tutkimuksesta sekä humanitaarisesta avusta.

Seitsemännessä luvussa keskitytään kahteen kehityspoliittikan ja yhteistyön temaattiseen yhteistyöalueeseen: ilmastoon ja ympäristöön sekä kauppaan ja kehitykseen. Lisäksi raportoidaan läpileikkaavien tavoitteiden toteutumisesta. Raportin loppuosassa tarkastellaan ulkoasiainministeriön hallintoa, viestintää ja kehityskasvatusta, sisäistä tarkastusta ja evaluointitoimintaa. Lopuksi kerrotaan kehitystä tukevan politiikkajohdon mukaisuuden edistämisestä.

Suomen kehitysyhteistyöstä tehdyissä evaluaatioissa yleisesti ottaen todetaan monilla Suomen kehityspoliittikan ja -yhteistyön toimilla olevan suunniteltuja ja toivottuja kehitysvaikutuksia. Vuoden 2011 evaluaatiot kuitenkin viestittävät, että ulkoasiainministeriön seuranta-, evaluointi- ja riskienhallintajärjestelmiä on entisestään parannettava, jotta Suomen kehitysyhteistyön tuloksia ja vaikutuksia voidaan kokonaisuudessaan entistä paremmin todentaa. Kehitysyhteistyöhallinnon kehittäminen ja osaamisen varmistaminen ja vahvistaminen ovat ulkoasiainministeriön prioriteetteja. Vuoden 2012 kehityspoliittisen toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyen on jo aloitettu uusia kehittämishankkeita, joilla pyritään kehittämään strategista suunnittelua, riskien hallintaa ja tulosten seuranta- ja raportointia.

Viimeisenä osana kertomusta on kehitysyhteistyön tilastokokonaisuus, joka tukee tekstiä mutta toimii myös omana kokonaisuutenaan avaten kehitystä aikasarjojen kautta. Tilastot perustuvat vuoden 2011 ennakkotietoihin.

SAMMANFATTNING

Verksamhetsberättelsen redogör för verkställandet och resultaten av Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete 2011. Året 2011 var för utvecklingspolitiken och -samarbetet en övergångsperiod från det utvecklingspolitiska programmet från år 2007 till att förverkliga regeringsprogrammet för statsminister Katainens regering. Utgående från regeringsprogrammet skrevs ett nytt utvecklingspolitiskt åtgärdsprogram som godkändes i februari 2012. Det nya programmet fokuserar på de mänskliga rättigheterna i utvecklingspolitiken och -samarbetet. Förutom de nya tyngdpunkterna strävar man i programmet också efter kontinuitet, långsiktighet och effektivitet. Utrikesministeriet syftar till att bättre än tidigare informera om utvecklingssamarbetets resultat.

I verksamhetsberättelsens första kapitel behandlas samarbetet på land- och regionnivå. Där beskrivs det utvecklingspolitiska läget i Finlands långvariga samarbetsländer och de andra samarbetsländerna, när verkställandet av det nya utvecklingspolitiska åtgärdsprogrammet sätter igång. Utgående från beskrivningen kan man konstatera att det gjorts framsteg då det gäller att uppnå flera av millenniemålen i de flesta samarbetsländerna, trots att det ännu kvarstår stora utmaningar då det gäller att minska fattigdomen. En särskilt svår fråga i till exempel i Moçambique, Tanzania och Zambia är hur man ska fördela tillväxten och inkomsterna av de omfattande naturresurserna så att hela befolkningen drar nytta av dem. Finland erbjuder finansiering och experthjälp men för också en dialog med mottagarländerna om utvecklingens riktning, bland annat som en del av den politiska diskussionen om budgetstödet tillsammans med andra bidragsgivare.

Specifika utmaningar finns också i länder som återhämtar sig från våldsamma kriser, såsom Afghanistan och Sydsudan. Å andra sidan visar till exempel framstegen i Nepal att det är möjligt att nå goda resultat efter en konflikt, genom regeringens goda vilja och ägarskap och tack vare fungerande utvecklingssamarbete och dialog. Om det regionala samarbetet kan man konstatera att de regionala program som lanserades i det förra utvecklingspolitiska programmet var i full gång 2011.

I det andra kapitlet behandlas det samarbete och den utvecklingspolitiska verksamhet som finansieras av EU. Därefter granskas den multilaterala verksamheten, det vill säga de olika FN-organens och de internationella finansieringsinstitutens roll i Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete. Sedan beskrivs samarbetet med frivilligorganisationerna, högskolesamarbetet och den utvecklingspolitiska forskningen samt det humanitära biståndet.

Det sjunde kapitlet fokuserar på två tematiska samsarbetsområden inom utvecklingspolitiken och -samarbetet: klimat och miljö samt handel och utveckling. I verksamhetsberättelsen ingår också en rapport om hur de genomgripande målen förverkligats. I verksamhetsberättelsens slutdel granskas utrikesministeriets förvaltning, kommunikation och mekanismer för revision och utvärdering. Till sist redogörs det för hur man stöder utveckling genom att främja samstämmigheten mellan olika politikområden.

I evalueringen av Finlands utvecklingspolitik och -samarbete 2011 konstateras i allmänhet att de haft planerade och önskade konsekvenser för utvecklingen. För att kunna bevisa resultaten och inflytandet borde man ändå förbättra utrikesministeriets mekanismer för uppföljning, evaluering och riskhantering. Att förbättra utvecklingssamarbetets administration samt garantera och stärka kompetensen är prioriteter för utrikesministeriet. Nya projekt för att utveckla den strategiska planeringen, riskhanteringen, resultatuppföljningen och -rapporteringen, med utgångspunkt i det nya utvecklingspolitiska programmet, har redan satt igång.

Allra sist i verksamhetsberättelsen finns en samling statistik, som ska stöda texten, men som också utgör en egen helhet som illustrerar utvecklingen genom tidsserier. Statistiken utgår från förhandsuppgifter om 2011.

OSA I KERTOMUS

JOHDANTO

Vuosi 2011 merkitsi Suomen kehityspolitiikalle ja -yhteistyölle siirtymäkautta. Toimintaa vuodesta 2007 ohjanneen kehityspoliittisen ohjelman kaudesta siirryttiin pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman toimeenpanoon. Vuoden 2011 hallitusohjelma on kehityspolitiikan suhteen aiempia hallitusohjelmia yksityiskohtaisempi. Näiden linjausten pohjalta päätti valtioneuvosto vuoden 2012 helmikuussa uudesta kehityspoliittisesta toimenpideohjelmasta, joka ohjaa toimintaa vastedes. Toisaalta uusi ohjelma korostaa uusien painotusten lisäksi jatkuvuutta. Kehitysyhteistyö onkin pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa.

Uusi kehityspoliittinen ohjelma korostaa ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa: Suomen toiminta perustuu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, joihin useimmat kehitysmaatkin ovat sitoutuneet. Toiminnan painopisteenä ovat etenkin Afrikan ja Aasian köyhimmät maat. Avun kanavoimisessa, hallitusohjelmankin mukaan, vahvistetaan monenkeskisen avun ja kansalaisjärjestötoiminnan roolia.

Ihmisoikeusperustaisuuden lisäksi toiminnan johtotähdeksi on valittu tulosperustaisuus. Yksittäisissä kehitysyhteistyöhankkeissa tuloksia on mitattu ja niistä raportoitu eri menetelmin jo vuosikymmenten ajan. Tulosten mittaaminen ja niistä raportointi ei kuitenkaan ole aina helppoa, etenkin tulosten yhteismitallinen ja systemaattinen esittely. Köyhyyden vähentäminen ja kestävä kehityksen edistäminen ovat moniulotteisia haasteita, ja tavoitteiden saavuttaminen vie aikaa. Erityisen vaikeaa on ollut raportoida kehitysyhteistyön saavutuksista niin sanotulla makrotasolla: miten yksittäisillä kehityshankkeilla ja yhteistyöllä on vaikutettu kehitykseen maailmanlaajuisesti tai maatasolla esimerkiksi Tansaniassa tai Mosambikissa? Näiden kysymysten parissa painii sekä Suomi että koko kansainvälinen apuyhteisö.

Nykyiset maailmanlaajuiset tavoitteet eli YK:n Vuosituhattavoitteet asetettiin vuonna 2000 ja ne olisi saavutettava vuoteen 2015 mennessä. Osassa tavoitteista on edistytty erinomaisesti, toisissa huonommin. Esimerkiksi UNICEF raportoi maaliskuussa 2012, että veteen liittyvä tavoite on saavutettu ja jopa ylitetty ennen aikojaan. Maailmanpankki puolestaan raportoi, että absoluuttinen köyhyys on maailmassa jo nyt puoliintunut vuoden 1990 tasosta. YK:n inhimillisen kehityksen indeksin mukaan Tansania on tällä hetkellä maailman nopeimmin kehittyvä valtio. Muissakin Suomen pääkumppanimaissa kehitys ainakin talouskasvulla mitattuna on ollut nopeaa. YK yliopiston kehitystaloustieteen tutkimuskeskus WIDER on osoittanut, että kehitysyhteistyöllä on ollut vaikutusta positiiviseen taloudelliseen kehitykseen. Köyhyyden vähentämisessä tärkeää ei kuitenkaan ole vain talouskasvu, vaan se, miten siitä saadut hyödyt jakautuvat koko väestölle.

Suomen kehitysyhteistyöstä tehdyt evaluaatiot antavat toiminnasta yleisesti ottaen myönteisen kuvan. Myös avun laatua ja tuloksellisuutta mittaavien Pariisin julistuksen indikaattorien kansainvälisessä seurannassa Suomi on sijoittunut keskitason yläpuolelle. Toisaalta viimeisin, vuoden 2011 seurannan tulos osoitti, että joiltakin osin on myös menty hieman taaksepäin. Myös viime vuonna valmistunut evaluaatio tulospohjaisesta toiminnasta Suomen kehitysyhteistyössä huomioi, että tulosperustaisuutta tulee merkittävästi kehittää. Ulkoasiainministeriössä on kehityspoliittisen toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyen aloitettu kehittämishankkeita, joilla pyritään kehittämään tulosten saavuttamisen seurantaan. Hankkeet liittyvät esimerkiksi kehitysyhteistyön ohjelmoinnin ja siitä raportoinnin kehittämiseen. Myös kehitysyhteistyön ja -politiikan vuosikertomusta kehitetään.

Vuosi 2011 oli historiallinen myös kehitysrahoituksen määrässä. Suomi antoi virallista kehitysapua (Official Development Aid, ODA) enemmän kuin koskaan aikaisemmin, reilun miljardi (1,013 mrd) euroa. Avun BKTL-osuudeksi muodostui 0,52 %:ia. Pääasiassa arvioitua nopeamman talouskasvun takia osuus jäi pienemmäksi kuin talousarviota viime vuodelle laadittaessa odotettiin. Vuosi 2010 oli kehitysrahoituksen huippuvuosi kansainvälisellä tasolla. Vuoden 2011 taso selviää myöhemmin vuoden 2012 kuluessa. Perinteisesti

kehitysrahoituksensa korkealla tasolla pitäneet maat, ennen muuta pohjoismaat sekä eräät muut läntisen Euroopan maat, ovat nykyisten tietojen mukaan edelleen kasvattamassa kehitysapuaan, kun taas maailmantalouden vaikea tilanne on ajanut esimerkiksi eteläisen Euroopan maita leikkaamaan kehitysrahoitustaan.

Kansainvälisessä kehityspolitiikassa vuoden 2011 merkittävin tapahtuma oli Etelä-Korean Busanissa järjestetty Avun tuloksellisuuden IV Korkean Tason Foorumi. Foorumi oli jatkoa Roomasta 2003 alkaneelle tuloksellisuusprosessille, joka pohjautuu Pariisin julistuksen (2005) periaatteille ja seurantamekanismeille. Pariisin julistuksen periaatteiden vaikutuksista tehtiin kansainvälinen evaluatio vuonna 2011. Evaluatio osoitti, että periaatteiden pohjalta tehdyt muutokset ovat olleet myönteisiä ja ne ovat edesauttaneet kehitystulosten aikaansaamista monissa maissa. Erityisesti kehitysmaat ovat toteuttaneet Pariisin julistuksen sitoumuksia mm. parantamalla taloushallintojärjestelmiään ja kansallisia kehittämisohjelmiaan. Haasteena on yhä avunantajien, ja ennen kaikkea niin sanottujen uusien toimijoiden, kuten Kiinan ja Intian, sitoutuminen avun tuloksellisuuden periaatteisiin.

Busanin huippukokouksen yhtenä merkittävänä tuloksena oli, että nämä niin sanotut uudet toimijat saatiin mukaan kehitysyhteistyön tuloksellisuuden kehittämiseen. Kokous myös osoitti, että kehitysyhteistyönkin toimikenttään vaikuttaa vahvasti muuttuva, globaali kehitys. Busanissa perustettiin uusi kehityksen tuloksellisuuden globaali kumppanuus. Aika tulee näyttämään kuinka merkittäviä Busanissa tehdyt päätökset olivat. Joka tapauksessa on selvää, että kehitysyhteistyön toimintamallit ja koko kehitystä palveleva rahoitusarkkitehtuuri ovat murroksessa, kun lähestymme Vuosituhattavoitteiden määräaika-aikaa vuonna 2015.

1 YHTEISTYÖ ALUEITTAIN

1.1 SAHARAN ETELÄPUOLINEN AFRIKKA

Suomen kehitysyhteistyön maksatukset Saharan Eteläpuoliseen Afrikkaan vuonna 2011 olivat runsaat 168 miljoonaa euroa. Suomen pitkäaikaisista kumppanimaista viisi on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa: Etiopia, Kenia, Mosambik, Tansania ja Sambia. Lisäksi toteutetaan alueellista yhteistyötä mm. kaupan ja kehityksen, ruokaturvan, ympäristön sekä tietoyhteiskuntakehityksen aloilla.

PITKÄAIKAISET YHTEISTYÖMAAT

ETIOPIA

Suomen ja Etiopian välinen kehitysyhteistyö perustuu Etiopian köyhyydenvähentämishjelman 2010–2015 tavoitteisiin, joissa Suomella on tarjota asiantuntemusta ja kokemusta. Yhteistyö keskittyy opetukseen, veteen ja ympäristön kannalta kestäväään maaseudun taloudelliseen kehitykseen. Vuonna 2011 maksatukset Etiopiaan olivat noin 11,5 miljoonaa euroa. Laskua vuodesta 2010 oli runsaat kolme miljoonaa euroa.

Peruspalveluiden ja -infrastruktuurin parantuminen on jatkunut Etiopiassa jo useamman vuoden. Maan kehityksen suunta on monilta osin oikea vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi. Etiopian hallituksen tavoitteet ovat vuosituhattavoitteita korkeammalla. Etiopia pyrkii nousemaan keskituloisten maiden joukkoon vuoteen 2020 mennessä. Kehitystarpeet ovat kuitenkin edelleen valtavat johtuen maan alhaisesta lähtötasosta 1990-luvun alussa.

Kehityssaavutuksistaan huolimatta Etiopian suurimmat haasteet ovat oikeusvaltion ja yhteiskunnallisten olojen kehittämisessä. Etiopiassa opposition, kansalaisjärjestöjen ja median toimintamahdollisuudet ovat kaventuneet. Suomi pyrkii vaikuttamaan tilanteeseen poliittisen dialogin kautta sekä kohdistamalla tukensa Etiopian kansalaisten elinolojen sekä osallistumismahdollisuuksien parantamiseen. Lähtökohtana on kansalaisten omistajuus, tarpeet ja voimaantuminen sekä kaiken toiminnan ympäristökestävyys. Suomi on nostanut näitä teemoja esille sekä kahdenvälisesti Etiopian hallituksen ja muiden rahoittajien kanssa, esimerkiksi Ministeri Hautalan Etiopian vierailulla syksyllä 2011 sekä EU:n toiminnassa ja muussa apukoordinaatiossa. Lisäksi Suomi on hoitanut vuonna 2011 sekä opetussektorin että vesisektorin sektoriryöryhmien puheenjohtajuuksia.

Suomen vesisektorin hankkeet Amharan ja Benishangul-Gumuzin osavaltioissa ovat mahdollistaneet yhteensä noin 7 000 vesipisteen rakentamisen eli noin 1,7 miljoonan ihmisen pääsyn puhtaan veden piiriin. Vesisektorilla Suomi on onnistunut muuttamaan Etiopian ylhäältä johdettua hallintomallia kansalaisvetoisemmaksi ja edistämään paikallisdemokratian toteutumista hankkeissa kehitetyn toimintamallin avulla. Vuonna 2011 valmistui Etiopian kansallinen vesisektorin toteutusmanuaali, jossa Suomen kehittämä kyläyhteisöjen hallinnoima projektimalli nimetään yhdeksi kansallisista rahoitusmalleista, joita Etiopia käyttää myös omien budjettivarojensa kanavoimiseen. Toimintamallin maanlaajuista käyttöönottoa varten Etiopia ja Suomi aloittivat uuden kolmivuotisen ohjelman toukokuussa 2011.

Opetussektorilla Suomi tukee opetuksen laadun parantamista sekä koulutuksen tasa-arvon toteutumista, erityisesti erityistarpeisten lasten ja tyttöjen oikeutta koulutukseen. Tällä hetkellä erityistuen tarpeessa olevat koululaiset muodostavat suurimman koulun ulkopuolelle jääneen oppilasryhmän Etiopiassa, jossa jo 83,4 % lapsista osallistuu perusopetukseen. Opetuksen laatu on myös oikeuskysymys; luku- ja

kirjoitustaidolla on keskeinen vaikutus monien kansalaisoikeuksien toteutumiseen. Suomi tukee yhteisrahoitteista opetuksen laadun parantamisohjelmaa, joka vaikuttaa noin 27 000 peruskouluun ja 1 300 lukioon eli lähes 18 miljoonan oppilaan oppimisedellytyksiin. Lisäksi on annettu asiantuntija-apua inklusiivisen koulutuksen kehittämiseksi.

Suomi ja Etiopia käynnistivät vuonna 2011 yhteisen hankkeen edistämään maanhallintaoikeuksien rekisteröintiä ja rekisteröintijärjestelmän kehittämistä liitto- ja osavaltiotasolla Amharassa ja Benishangul-Gumuzissa. Tavoitteena on edistää viljelijöiden pitkäaikaisia ja sukupolvet ylittäviä sijoituksia omaan maahansa, mikä johtaa sekä toimeentulon tasaiseen kasvuun että maaperän hedelmällisyyden säilymiseen ja eroosion vähenemiseen. Lisäksi tasapuolisesti jaetut maanhallintaoikeudet, jossa naisilla on tasapuolinen perintäoikeus, edistävät naisten, alkuperäisväestöjen ja muiden helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksia.

KENIA

Suomen ja Kenian välisen kehitysyhteistyön perustana on Kenian kansallinen kehityssuunnitelma sekä Kenian hallituksen ja avunantajayhteisön hyväksymä apustrategia. Suomen ja Kenian kahdenvälinen kehitysyhteistyö keskittyy pitkäjänteisesti maaseutukehitykseen, luonnonvarasektoriin sekä oikeussektoriin. Maksatukset Keniaan ovat pysyneet 2010 tasolla ja olivat vuonna 2011 noin 8,6 miljoonaa euroa. Kenia hyötyy myös Suomen rahoittamasta alueellisesta yhteistyöstä Itä-Afrikassa.

Kenia on edistynyt YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa erityisesti peruskoulutuksen osalta. Kenia on myös onnistunut vähentämään HIV-tartuntojen määrää. Noin 45 % kenialaisista elää kuitenkin yhä köyhyydessä. Köyhyyden vähentämistavoitteen saavuttamista ovat hidastaneet Keniassa ja ympäröivällä alueella toistuvat kuivuudet.

Kenian kehitykselle on tärkeää myös yhteiskunnallisen tasa-arvon saavuttaminen. Myös korruption ja rankaisemattomuuden kulttuurin vastaiseen toimintaan on panostettava. Avainasemassa on vuonna 2010 hyväksytyn, hyvin edistyskellisen perustuslain toimeenpano. Perustuslakiin sisältyy ensi kertaa perusoikeuskirja, joka parantaa mm. naisten oikeuksia laajalti yhteiskunnassa. Perustuslain toimeenpano edistyy vähitellen. Perustuslain mukaisesti hallintoa tullaan Keniassa hajauttamaan uusiin maakuntiin, minkä odotetaan parantavan merkittävästi paikallisten yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksia.

Vuonna 2011 Suomi on valmistellut osallistumista oikeussektorin kehitysyhteisohjelmiin, joilla tuetaan Kenian uuden perustuslain toimeenpanoa ja vaalien järjestämistä vuoden 2012 aikana. Suomi jatkoi tukeaan naisjohtajuutta edistävälle Naiset ja hallinto -ohjelmalle, jossa Suomi toimi ohjelman avunantajaryhmän puheenjohtajana. Suomi jatkoi tukeaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauseلمان 1325 (naisten asema konflikteissa) toimeenpanoa koskevan toimintaohjelman laatimiselle.

Metsäsektorilla jatkettiin laajan Kenian metsätaloutta ja -hallintoa vahvistavan yhteistyöohjelman täytäntöönpanoa, jonka yhtenä painopisteenä vuonna 2011 oli hyvän hallinnon ja läpileikkaavien teemojen sisällyttäminen hankkeen työohjelmaan. Vesisektorilla tukea kohdennettiin maaseudun köyhimpien yhteisöjen sekä tulva- ja kuivuusalueiden vesivarojen hallinnan, suojelun ja vesihuoltopalvelujen tukemiseen. Vesisektorille valmisteltiin monivuotista jatkohanketta.

Laajan Länsi-Keniassa toteutettavan maaseutukehitysohjelman (PALWECO) käynnistysvaihetta pidennettiin kertomusvuonna. Maaseutukehitysohjelman tavoitteena on kehittää maatalouselinkeinoja, tuotteiden markkinointia ja jakelua, resurssiköyhien kotitalouksien toimeentuloa ja paikallista infrastruktuuria. Instituutioiden välisenä yhteistyönä toteutettava tutkimusyhteistyö rehun- ja maidontuotantoketjun kehittämiseksi käynnistyi. Suomi tuki myös YK:n vuosituhattulistuksen tavoitteiden (MDG) valtavirtaistamista Kenian kansallisiin suunnitteluprosesseihin.

Suomi teki läheistä yhteistyötä muiden avunantajien kanssa avun koordinoimiseksi. Suomi toimi yhteistyössä Keniassa toimivien YK-järjestöjen kanssa erityisesti oikeussektorilla. Kenialaisten kansalaisjärjestöjen pienimuotoisia hankkeita tuettiin paikallisen yhteistyön määrärahasta.

MOSAMBIK

Mosambikin tärkeimpiä saavutuksia ovat poliittinen vakaus sekä merkittävät aikaansaannokset maan sosioekonomisessa kehityksessä. Myönteisestä kehityksestä huolimatta Mosambik on edelleen köyhä maa, ja ongelmia on sekä hyvässä hallinnossa että demokraattisten periaatteiden toteutumisessa. Tuoreen köyhyysmittauksen mukaan köyhyyden vähentyminen maassa on talouskasvusta huolimatta pysähdyksissä.

Suomen yhteistyö Mosambikissa pohjautuu Mosambikin kansalliseen köyhydenvähentämissuunnitelmaan (PARP). Suomen ja Mosambikin hallitustenvälinen kehitysyhteistyöohjelman maksatukset vuonna 2011 olivat vajaat 22.5 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen verrattuna oli lähes 10 miljoonaa euroa, mikä johtuu joidenkin hankkeiden rahoitusjärjestelyjen muutoksista tai suunniteltua hitaammasta käynnistymisestä.

Mosambik on kahdenvälisen yhteistyön maksatusten suhteen Suomen toiseksi suurin kumppanimaa. Suomen tuki vuonna 2011 koostui yleisestä budjettituesta, sektorien yhteisrahastoista (opetus- ja maaseutusektoreilla sekä tilintarkastusviranomaisen tukemiseksi) sekä kahdenvälisistä hankkeista (maaseutu-, metsä- sekä innovaatiohankkeet). Lisäksi vuonna 2011 käynnistettiin uuden kahdenvälisen opetusalan hankkeen suunnittelu. Mosambikiin kanavoitiin vuonna 2011 myös merkittävästi monenkeskistä ja kansalaisjärjestötukea. Suomi tuki Mosambikin kansalaisyhteiskuntaa Maputon paikallisen yhteistyön määrärahalta vuonna 2011. Lisäksi Suomi hallinnoi myös Tanskan opetussektorin tukea (8 miljoonaa euroa) Mosambikille osana Tanskan strategiaa poistua sektorilta. Tämä delegoitu yhteistyö päättyi vuoden 2011 lopussa.

Budjettituki yhteistyön tuloksia arvioitiin avunantajien ja hallituksen vuosittaisessa arviointiprosessissa, jonka perustana on yhteinen suoriutumisarviointikehikko sektorikohtaisine tavoitteineen ja mittareineen. Arvioinnissa todettiin, että Mosambikin kehitys sovittujen indikaattoreiden valossa on kokonaisuudessaan ollut myönteistä ja luo perustan budjettituen myöntämiselle annettujen sitoumusten mukaisesti, vaikka kaikkia tavoitteita ei saavutettu. Mosambik suoriutui parhaiten julkisen taloushallinnon kehitystä mittaavien indikaattoreiden valossa. Kehitystä tapahtui myös sosiaalisektorilla (terveys, sosiaalitoimi), perusinfrastruktuurin kehittämisessä sekä läpileikkaavien teemojen toimeenpanossa (hiv/aids, maataloussektorin mikroluototus, maankäyttö). Julkisen sektorin reformien toimeenpano etenee odotettua hitaammin, myös opetussektoria koskevat tavoitteet jäivät saavuttamatta. Oikeussektoria koskevista tavoitteista (ml. korruptiotapausten oikeuskäsittely) valtaosa saavutettiin.

Vuoden 2011 merkittävimpiä prosesseja oli myös kansallisen maatalousstrategian hyväksyminen. Lisäksi valmisteltiin uutta opetussektorin strategiaa, joka ulottuu vuoteen 2016 saakka. Maatalous- ja opetussektoreilla valmisteltiin uusia yhteisrahoitusmekanismeja, joiden kehittäminen jatkuu. Maatalouden ja koulutuksen sektoriohjelman seuranta on linkitetty yleisen budjettituen vuosi- ja puolivuotisraportointiprosessiin. Suomi on ollut aktiivisesti mukana näissä prosesseissa. Suomi toimi maataloussektorin puheenjohtajana vuoden 2010/11 ajan.

Maataloudella on tärkeä rooli Mosambikissa köyhyyden vähentämisessä ja taloudellisen kasvun lisäämisessä. Köyhydenvähentämissuunnitelma vuosille 2011-2014 maataloustuotannon ja sen tuottavuuden lisääminen onkin nostettu päätavoitteeksi. Vuonna 2011 päättyneen sektoriohjelmakauden (PROAGRI II) haasteina ovat olleet mm. neuvontapalveluiden toteutus, kastelujärjestelmien käyttö ja sadonkorjuun jälkeisten hävikkien pienentäminen.

Uutta maatalousstrategiaa kohtaan kohdistuu suuret odotukset. Se on laadittu yhteisafrikkalaisen maatalouskehityssopimus CAADP:in mukaisesti ja perustuu edeltävistä strategioista poiketen poikkisektoraaliseen yhteistyöhön ja yksityissektorin korostamiseen. Mosambikin maataloutta tukevat näkyvästi perinteisten avunantajien lisäksi myös nousevat taloudet, mm. Kiina ja Brasilia.

Maatalouden sektoriohjelman (PROAGRI II) lisäksi Suomi tuki vuonna 2011 maaseutukehitystä Zambezin provinssissa ns. Prodeza-hankkeen toisen vaiheen kautta (2010–2014). Suomi tukee Mosambikin metsäsektoria SUNAFOP-metsäohjelmalla vuosina 2009–2013.

Opetussectorilla Suomen monivuotinen tuki sektorin yhteisrahaston kautta suuntautui myös vuonna 2011 Mosambikin koko opetusjärjestelmään: perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Mosambikin opetussectorilla on tapahtunut myönteistä kehitystä vuosina 2003-2011. Perusopetuksen kattavuus on kasvanut, tyttöjen koulunkäynti on lisääntynyt, perusasteen opetussuunnitelma on uudistettu ja oppimateriaaleja tuotettu tyydyttävästi. Suurena haasteena on painopisteen siirtäminen määrästä laatuun väestön edelleen kasvaessa.

Osana osaamisyhteiskunnan (opetus, tiede-, teknologia- ja innovaatioala) kehittämistä Suomella on myös kahdenvälinen tiede- ja innovaatioalan ohjelma. Ohjelman tavoitteena on tukea Mosambikin tiede-, teknologia- ja innovaatiostrategian toimeenpanoa. Strategian kolme osa-aluetta ovat: tutkimus ja innovaatio, teknologian kehittäminen sekä ICT. Teemat ovat Mosambikin kehityksen prioriteetteja pyrittäessä turvaamaan maan tasapainoinen taloudellinen ja sosiaalinen kehitys sekä kansainvälinen kilpailukyky pitkällä aikavälillä. Vuosi 2011 oli hankkeen käynnistysvaihe, joten hankkeen tulosten arvioiminen on ennenaikaista.

SAMBIA

Suomen tuki Sambialle kohdistetaan kansallisen kehitysohjelman tavoitteiden toteuttamiseen. Yhteistyösektorit on valittu yhdessä Sambian hallituksen kanssa niin, että ne ovat sopusoinnussa koko avunantajayhteisön työnjaon kanssa. Vuonna 2010 käydyissä Suomen ja Sambian välisissä yhteistyöneuvotteluissa sovittiin Suomen jatkavan ja vahvistavan tukeaan pääosin nykyisillä toimintasektoreilla: yksityisen sektorin kehittämisessä, maataloudessa ja maaseutukehityksessä sekä ympäristö- ja luonnonvarasektorin tukemisessa. Vuoden 2011 maksatukset Sambiaan olivat noin 11,4 miljoonaa euroa ja laskeneet edellisvuodesta vajaat kolme miljoonaa euroa.

Sambian kehityksen olennainen edellytys on hallinnon toimivuus, tehokkuus, vastuullisuus ja läpinäkyvyys. Suomen ohjelman läpileikkaava teema on hyvän hallinnon ja julkishallinnon kehittäminen. Suomi tukee Sambian julkishallinnon kehittämistä budjettituen, yhteisrahoitteisten reformiohjelmien sekä sektoreilla tehtävän työn kautta. Paikallisen yhteistyön määrärahasta tuetaan instituutioita ja kansalaisjärjestöjä, joilla on aktiivinen rooli julkishallinnon vastuullisuuden ja tuloksellisuuden seurannan kannalta.

Sambian saaman budjettituen vaikuttavuudesta tehtiin perusteellinen arvio Saksan, Hollannin ja Ruotsin ulkoasianministeriöiden evaluointiyksiköiden toimesta vuosina 2010–11. Tulosten perusteella budjettituki on ollut erittäin tarpeellinen apumuoto Sambiassa. Budjettituki muodostaa merkittävän osan Suomen antamasta kehitysavusta Sambialle.

Suomi tukee yritysten toimintaympäristön parantamiseen tähtäävän yksityisen sektorin tukiohjelman toista vaihetta sekä kansainvälisen työjärjestö ILO:n hallinnoimaa kasvun ja työllisyyden tukihanketta. Ympäristösektorilla Suomi tukee ympäristöhallinnon osaamisen ja toimintakyvyn kehittämistä sekä YK:n ruoka- ja maatalousjärjestö FAO:n hallinnoimaa metsien ja maankäytön kartoitushanketta. Maataloussectorilla Suomi tukee Luapulan läänissä kalastusta ja maataloustuotantoa, ja näiden kaupallistamista kehittävässä maaseutukehityshankkeessa on siirrytty toiseen hankevaiheeseen. Suomi

tukee myös Sambian kansallisen viljelijäjärjestön toimintaa ja Afrikan kehityspankinkin rahoittamaa pienimuotoisten kastelujärjestelmien rakentamishanketta.

Suomi seuraa Sambiassa monenkeskisten toimijoiden, Euroopan komission, kehitysrahoituslaitosten ja YK järjestelmän ohjelmien toteutusta ja vaikuttaa niihin linjaustensa mukaisesti. Monenkeskisten toimijoiden kanssa tehdään myös hanketason yhteistyötä joissakin yksityissektorin kehittämisen, maatalouden, ympäristön ja hyvän hallinnon hankkeissa. Kansalaisyhteiskuntaa tuetaan paikallisen yhteistyön määrärahalla, suomalaisten ja sambialaisten kansalaisjärjestöjen yhteishankkeina sekä korkeakoulujen Pohjoinen-Etelä-Etelä vaihto-ohjelman kautta.

Suomen panosta ja aktiivisuutta avunantajakoordinaatiossa voidaan pitää merkittävänä. Suomi on vuosina 2012–14 avunantajien johtotroikan jäsen kaikilla kolmella pääsektorillaan. Lisäksi Suomi on jäsenenä perusturvan vahvistamisen avunantajaryhmässä sekä hyvän hallinnon ja sukupuolten välisen tasa-arvon ryhmissä.

TANSANIA

Suomi tukee Tansanian hallituksen ponnisteluja kansallisen kasvu- ja köyhyysvähentämisstrategian sekä vuoden 2025 kehitysvision tavoitteiden saavuttamiseksi. Tansanian keskeisten luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen tulevan vuosikymmenen aikana ratkaisee, pääseekö Tansania suunnitelmiensa mukaisesti keskitulon maiden joukkoon vuoteen 2025 mennessä.

Tansanian talous jatkaa vahvaa kasvuaan, tavoitteena on 10 prosentin vuotuinen kasvu. Kasvu on perustunut palvelujen, televiestintäalan, logistiikan ja rakentamisen kasvuun. Myös ulkomaankauppa on kasvanut voimakkaasti, lähinnä Kiinan, Intian ja muiden nousevien talouksien kanssa. Tansanian talouspolitiikka painottaa ulkomaisten investointien merkitystä ja apuriippuvuuden vähentämistä.

Haasteena on kasvun kanavoiminen tasapuoliseen kehitykseen ja köyhyyden vähentämiseen. Lisäksi Tansanian väkiluvun ennustetaan kolminkertaistuvan 140 miljoonaan vuoteen 2050 mennessä. Suurimpana julkisen hallinnon haasteena onkin taata peruspalvelut alati kasvavalle väestölle ja saada aikaan laaja-alaista, työpaikkoja luovaa ja ympäristöllisesti kestävää talouskasvua.

Tansania on vakaa demokratia, joka on ottanut jatkuvia edistysaskelleita oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien – ml. sukupuolten tasa-arvon – ja hallinnon kehittämisessä. Tansanian on mahdollista saavuttaa koulutukseen, tasa-arvoon, lapsikuolleisuuden vähentämiseen, HIV:iin ja vesihuoltoon liittyvät vuosituhattavoitteet. Talouskasvusta huolimatta köyhyys ei ole vähentynyt Tansaniassa odotetusti, varsinkaan maaseudulla. Yli 30 % tansanialaisista elää yhä absoluuttisessa köyhyydessä.

Suomen yhteistyöllä edistetään Tansanian laaja-alaista talouskasvua, tuetaan kestävä maan ja luonnonvarojen käyttöä ja hallintaa sekä vahvistetaan hyvää hallintoa ja palveluntuotantoa, mm. budjettituen avulla. Vuonna 2011 maksatukset Tansaniaan noin 32,5 miljoonaa euroa, mikä on vajaat kolme miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tansania oli kahdenvälisen yhteistyön maksatusten osalta Suomen suurin avun vastaanottaja vuonna 2011.

Metsäsektorilla vuonna 2010 tehty evaluaatio piti Suomen tukea tarkoituksenmukaisena, vaikkakaan köyhyyden vähentämistavoitteiden saavuttamista ei voitu todentaa. Vuonna 2011 laaditun metsäsektorin strategian mukaan köyhyyden vähentäminen on nyt suunnitteilla olevissa ohjelmissa huomioitu entistä paremmin. Suomen roolia metsäsektorin avunantajana pidettiin tärkeänä, ja sektorin ohjelmien rahoittaminen nähtiin tarpeellisena. Tämä koskee erityisesti yksityismetsätaloushanketta ja muiden avunantajien kanssa suunniteltavaa hajautettujen luonnonvarojen hallinnan ohjelmaa.

Suomi tukee luonnonvarasektorilla kansallista metsäohjelmaa, metsävarojen ja metsään sidotun hiilen kartoitusta FAO:n kautta sekä hyvää hallintoa edistävää kansalaiskasvatusta. Sansibarilla tuetaan

maankäytön kehittämishanketta, johon kuuluu myös ympäristösektorin ja yhteisöpohjaisen metsätalouden kehittäminen. Kehitteillä on yksityismetsätaloutta tukeva hanke.

Suomi on osallistunut aktiivisesti avun tuloksellisuuden edistämiseen sekä Tansanian kehitystä koskeviin keskusteluihin osana kansainvälistä yhteisöä. Suomi on erityisesti korostanut luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä tilivelvollisuutta julkisten varojen käytössä. Kansallinen politiikkadialogi sekä yleisen budjettituen vuosiarvio ovat keskeisessä asemassa Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden toimeenpanossa Tansaniassa.

Suomi on toiminut puheenjohtajana avunantajien luonnonvarasektorin työryhmässä vuodesta 2010. Dialogia käydään luonnonvaraministeriön metsä- ja metsästysosastojen sekä karja- ja kalastusministeriön kalastusosaston kanssa. Vuosittaiset arviointikokoukset keskittyvät osastojen tekemien toimintasuunnitelmien toteutuksen arviointiin kansalaisjärjestöjen, yksityissektorin ja avunantajien kanssa. Viime vuonna arviointi järjestettiin toisen kerran.

Paikallishallinnon ja kuntien peruspalvelujen kehittäminen vaatii panostusta Tansaniassa. Kunnat ovat vastuussa mm. opetus- ja terveystoimesta. Suomi rahoittaa osaltaan kuntien valtionosuusjärjestelmää sekä tukee paikallishallinnon uudistusohjelmaa. Valtionosuusjärjestelmä on ainoa rahoitusjärjestelmä, jossa kunnat itse päättävät, mihin rahat suunnataan. Paikallishallinnon uudistusohjelman keskeisenä tavoitteena on ollut kuntien taloushallinnon kehittäminen. Kuntia kehitetään myös edellä mainittujen maaseudun paikallisten elinkeinojen sekä Sansibarin maankäytön kehittämishankkeiden kautta.

Uusimmat yhteistyöohjelmat Tansaniassa tukevat Dar es Salaamin sähköverkon perusparannusta, tietoyhteiskuntakehitystä, siemenperunanviljelyn kehittämistä sekä kestävästä kehityksen johtajatasen koulutusta Tansaniassa. Tietoyhteiskunnan kehittämisohjelman kautta Suomi tukee Tansanian kansallisen tietoyhteiskuntapolitiikan laadintaa. Ohjelmassa tuetaan myös Tansanian tietoyhteiskuntakapasiteettia, erityisesti viestintä-, tiede- ja teknologiaministeriötä, sekä ruohonjuuritason innovaatiotoimintaa ja teknologiayrittäjyyttä. Tavoitteena on luoda yhteistyötä ICT-alan koulutus- ja tutkimuslaitosten kesken Suomessa ja Afrikassa sekä edistää tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä paikallisten ongelmien ratkaisuun.

VÄKIVALTAISISTA KRIISEISTÄ TOIPUVAT MAAT

ETELÄ-SUDAN JA SUDAN

Etelä-Sudan itsenäistyi Sudanista heinäkuussa 2011. Uuden aikakauden alussa kansalaisten odotukset ovat korkealla. Kehitys tulee kuitenkin ottamaan aikansa. Vuosikymmeniä kestänyt sisällissota (Pohjois-) Sudanin ja Etelä-Sudanin välillä raunioitti maan. Etelä-Sudanin perusinfrastruktuuri on hyvin heikko; puhdasta vettä, opetus- ja terveystalouksia ei ole saatavilla. Palvelut ovat usein mm. humanitaarista apua tarjoavien järjestöjen varassa. Etelä-Sudanin valtion ja sen peruspalvelujen rakentaminen ovat vasta alussa. Hallinnon kapasiteetti on alhainen ja korruptiota esiintyy.

Etelä-Sudanilla on kehitysohjelma South-Sudan Development Plan (2011–2013), sekä avun tuloksellisuutta edistämään pyrkivä, vuonna 2011 päivitetty apustrategia (Aid Strategy for the Government of South Sudan). On pidetty tärkeänä, että kansainvälinen yhteisö tukee mahdollisimman koordinoitusti kehitystyötä, joka tapahtuu Etelä-Sudanin hallituksen johdolla. Pyrkimyksenä on siirtyä hallitusti humanitaarisesta avusta kohti pitkäjänteistä valtion kehittämistoimintaa.

Suomi on tukenut Etelä-Sudania viime vuosina sekä poliittisesti että merkittävän kehitysyhteistyöpanoksen kautta. Suomi on painottanut kansainvälisissä keskusteluissa, että myös (Pohjois-) Sudanin kanssa on käytävä dialogia ja sen kehitystä tuettava. Tämä on alueen vakauden ja molempien Sudanien rauhanomaisen kehityksen kannalta tärkeää.

Sudanien kehityksen edellytys on vakaus. Etelä-Sudanin rauhanomaisen kehityksen uhkana ovat etenkin sisäiset konfliktit eri ryhmien välillä; väkivaltaisuuksia on leimahtanut varsinkin karjan omistamiseen ja laiduntamiseen liittyen. Maassa on myös hallitusta vastustavia aseellisia ryhmiä. Pienaseiden määrä on maassa valtava.

Sudanin ja Etelä-Sudanin välinen suhde on jännittynyt. Suhteita hiertää pitkä lista ratkaisemattomia asioita kuten esimerkiksi riita öljyrikkaan Abyein alueen hallinnosta. Rauhan edistämisen osalta Suomi on tukenut Afrikan unionin korkean tason paneelin (High-Level Implementation Panel) työtä, joka on toiminut välittäjänä Sudanien välisessä keskustelussa. Vaikka keskustelut eivät ole vielä johtaneet vaikeiden ongelmien ratkaisujen löytämiseen, on kuitenkin tärkeää, että keskusteluyhteys Sudanien välillä on saatu säilytettyä.

Vuonna 2011 Suomi rahoitti Etelä-Sudanin jälleenrakennusta Maailmanpankin hallinnoiman avunantajien yhteisrahaston kautta. Rahastosta tuetaan Etelä-Sudanin infrastruktuurin ja peruspalvelujen kehittämistä.

EU pilotoi Etelä-Sudanissa EU:n ja jäsenmaiden yhteisohjelmointia ja laati vuoden 2011 aikana EU:n ja sen jäsenmaiden yhteisen strategian maan tukemiseksi. Osana EU:n strategiaa Suomi teki vuonna 2011 päätöksen tukea vesi- ja sanitaatio -ohjelmaa, joka toteutetaan Etelä-Sudanin neljässä kaupungissa. Suomi tulee delegoimaan ohjelman käytännön toteutuksen Saksalle, mutta Suomi on mukana ohjelmaa koskevassa strategisessa päätöksenteossa. Suomi pyrkii varmistamaan erityisesti sitä, että tulevan kehityspoliittisen ohjelman tavoitteet otetaan huomioon ohjelman toimeenpanossa. Suomen tuki keskitetään lähivuosina tähän ohjelmaan.

Suomi tukee Sudanissa Niilin valuma-alueiden kehitystä osana Maailmanpankin ohjelmaa. Suomen ja Sudanin ilmatieteen laitoksilla on Suomen rahoittama yhteistyöprojekti ilmastonmuutokseen sopeutumisen parantamiseksi. Suomi muistetaan Sudanissa etenkin kahdenvälisestä metsäalan yhteistyöstä, vaikka kahdenvälinen kehitysyhteistyö loppui 1991. Metsäalan yhteistyö jatkui kuitenkin sen jälkeen Helsingin yliopiston kautta, joka tekee edelleen yhteistyötä Sudanissa ja myös Etelä-Sudanissa.

Vuonna 2011 Suomen koko kehitysyhteistyön (ml. kansalaisjärjestöyhteistyö ja humanitaarinen apu) maksatukset Sudaniin ja Etelä-Sudaniin olivat yhteensä vajaat kahdeksan miljoonaa euroa.

SOMALIA

Somaliassa ei vielä voida tehdä laajamittaista kehitysyhteistyötä. Suomi on tukenut Somaliassa viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana etenkin humanitaarisen avun ja kansalaisjärjestöjen tuen kautta. Suomi tukee lisäksi tällä hetkellä UNICEF:n vesihuolto- ja sanitaatiohanketta Somalimaassa, YK:n Somalian poliittisen toimiston (UNPOS) ja Kirkon Ulkomaanavun toteuttamaa hanketta Somalian rauhanprosessin edistämiseksi sekä Kansainvälisen siirtolaisjärjestön (IOM) hanketta terveysalan ammattilaisten kouluttamiseksi Somalimaassa ja Puntmaassa Suomen diasporaan kuuluvien terveysalan osaajien toimesta. Vuonna 2011 Suomen koko kehitysyhteistyön (ml. kansalaisjärjestöyhteistyö ja humanitaarinen apu) maksatukset Somaliaan olivat yhteensä noin 6.3 miljoonaa euroa.

ZIMBABWE

Avunantajat ovat asettaneet Zimbabwen kehitysyhteistyön ja jälleenrakentamisen tukemisen ehdoksi, että Zimbabwe panee täytäntöön puolueiden välillä allekirjoitetun poliittisen kokonaissopimuksen. Edistyminen on ollut hidasta eikä varsinainen kehitysyhteistyö ole päässyt liikkeelle. Kansainvälinen yhteisö tukee Zimbabwen kansalaisia humanitaarisella avulla ja siirtymäkauden tuella lähinnä kansainvälisten järjestöjen kautta. Kansainvälinen yhteisö on valmis tukemaan Zimbabwen jälleenrakentamista, kun edellytykset siihen ovat olemassa. Suomi tukee Maailmanpankin hallinnoimaa yhteisrahastoa, jonka rahoituksella analysoidaan maan avainhaasteita ja kehitetään sopivia välineitä jälleenrakennusohjelman mahdollistamiseksi. Lisäksi Suomi tukee UNICEF:in hallinnoimaa opetussektorin siirtymäkauden rahastoa,

jonka kautta Zimbabwen peruskoululaiset ovat mm. saaneet oppikirjat ja opetusmateriaalia. Vuonna 2011 hyväksyttiin kaksivuotinen jatkorahoitus opetussektorin hankkeen toiselle vaiheelle, joka on määrä toteuttaa vuosina 2012–13. Vuonna 2011 Suomen koko kehitysyhteistyön (ml. kansalaisjärjestöyhteistyö ja humanitaarinen apu) maksatukset Zimbabween olivat yhteensä runsaat 1.5 miljoonaa euroa.

ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Ulkoministeriössä laaditun Afrikan puiteohjelman mukaisesti Suomi lisäsi alueellista ja temaattista yhteistyötä etenkin Länsi-Afrikassa. Itä- ja Länsi-Afrikan alueellisen yhteistyön volyymi vuonna 2011 oli 15,6 miljoonaa euroa. Yhteistyö täydensi muita apukanavia Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi.

Alueellisella yhteistyöllä on selkeä alueellinen, valtioiden rajat ylittävä sisältö ja sen tukee alueellista integraatiota. Toiminta on keskitetty aloille, joilla Suomella on annettavanaan erityistä lisäarvoa. Periaatteena on toimia sellaisten luotettavien organisaatioiden kautta, joilla on aiempaa kokemusta ja toimivat yhteistyösuhteet kumppanimaihin. Afrikan alueellinen tuki vuonna 2011 kattoi seuraavat sektorit: ruokaturvan parantaminen, ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, vesivarain hallinta sekä vesi- ja sanitaatio; metsien, veden ja muiden luonnonvarojen kestävä käyttö, metsäpolitiikka ja -hallinto, tietoyhteiskuntakehitys, alueellinen integraatio, rauha- ja turvallisuus sekä ihmiskaupan vastainen toiminta.

Tuki kanavoidaan kansainvälisten järjestöjen kautta (mm. Maailmanpankki, Afrikan talouskomissio UNECA ja kansainvälinen maataloustutkimuksen neuvonantajaryhmä CGIAR), alueellisten talous- ja yhteistyöjärjestöjen kautta (Itä-Afrikan yhteisö EAC, Afrikan sarven yhteistyöjärjestö IGAD), sekä kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kautta.

Afrikan unionin (AU) kanssa jatkettiin Afrikan mantereeseen osaamisyhteiskuntastrategian kärkihankkeeksi identifioitua Afrikan tulevien osaamisyhteiskuntajohtajien kapasiteetin vahvistamisohjelmaa (ALICT) sekä Afrikan unionin rauhanvälitystoiminnan kehittämistä tukevaa yhteistyöohjelmaa.

Afrikan Sarven alue on yksi Suomen ulko-, turvallisuus- ja kehityspolitiikan painopistealueita. Aluetta pidetään yhtenä maailman vaikeimmista kriisipesäkkeistä ja sen kehityshaasteet ovat mittavat. Suomi on pitänyt tärkeänä sitä, että alueen maiden omilla järjestöillä olisi keskeinen rooli alueensa ongelmien ratkaisussa ja siksi Suomi on tukenut IGAD:ia (Intergovernmental Authority on Development), jonka poliittinen, kaupallinen ja kehityspoliittinen merkitys kasvaa jatkuvasti. Vuonna 2011 Etelä-Sudan hyväksyttiin järjestöön. IGADissa on tällä hetkellä myös seitsemän muuta maata: Djibouti, Somalia, Kenia, Etiopia, Eritrea, Uganda ja Sudan.

Suurten järvien alueella Suomi on tukenut entisten taistelijoitten aseistariisuntaa ja uudelleen sopeuttamista yhteiskuntaan. Suomi on myös Itä-Afrikan yhteisön (Eastern African Community, EAC) kumppanuusrahaston toiseksi suurin tukija. Viime vuonna kumppanuusrahasto tuki EAC:n yhteismarkkina-alueen kehittämistä sekä integraationeuvottelua.

Alueellinen innovaatiohanke käynnistyi huhtikuussa 2011 Namibiassa, Sambiassa, Mosambikissa ja Botswanassa. Lisäksi Suomi tuki eteläisen Afrikan investointiympäristön kehittämistä OECD:n kanssa sekä Afrikan kapasiteetin kehittämissäätiön (ACBF) toimintaa. Suomi jatkoi tukeaan alueelliselle kriisinhallinta- ja rauhanrakentamistyölle afrikkalaisten kansalaisjärjestöjen kautta.

Laajan eteläisen ja itäisen Afrikan alueellisen ohjelman toteutus jatkui mm. käynnistämällä yhdessä Maailman Tullijärjestön kanssa eteläisen ja Itä-Afrikan maiden tullilaitosten kapasiteetin kehittämishankkeen.

Suomen tuella käynnistetty alueellinen Energia ja ympäristökumppanuusohjelma EEP (Energy and Environment Partnership Programme with Southern and East Africa) laajeni huomattavasti Iso-Britannian

liittyttyä ohjelmaan merkittävällä rahoituksella vuosille 2011 - 2015. Suomi on myös solminut eteläisen Afrikan kehitysyhteisö SADC:in kanssa yhteistyöohjelman alueellisen energiastrategian laatimiseksi. Suomi on tukenut EU-Afrikka yhteisstrategian keskeisen toimialan infrastruktuurin kehittämistä EU-Afrikka infrastruktuurirahaston kautta Afrikan omien aloitteiden jalostamiseksi toteuttamiskelpoisiksi hankkeiksi.

Namibiassa institutionaalista yhteistyötä käynnistyi ja valmisteltiin keskeisillä aloilla kuten energia- ja kaivospolitiikka sekä opetus- ja koulutussektori. Kaupallis-taloudellisten suhteita vahvistettiin sekä Namibiassa että Etelä-Afrikassa. Kolmikantayhteistyö Etelä-Afrikan kanssa alueellisen biotiedeverkoston vahvistamiseksi jatkui.

1.2 POHJOIS-AFRIKKA JA PALESTIINALAISALUEET

Arabimaiden kansannousujen seurauksena Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kahdenvälisen yhteistyön määrärahoja korotettiin keväällä 2011 vuosille 2012 – 2015 yhteensä 12 miljoonalla eurolla. Korotus kaksinkertaistaa Suomen tuen alueelle. Varainkäytön suunnittelu ja uusien yhteiskumppaneiden identifiointi on aloitettu; tuki tulee painottumaan alueen maiden transition edistämiseen sekä naisten oikeuksien vahvistamiseen Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki EBRD:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen kautta.

Joitakin tukihankkeita aloitettiin jo vuonna 2011. Tunisiassa voitiin heti keväällä lähteä tukemaan paikallisia kansalaisjärjestöjä, jotka uudessa poliittisessa tilanteessa ovat pystyneet vahvasti laajentamaan toimintaansa. Myös muissa alueen maissa Suomi tukee paikallisia kansalaisjärjestöjä edustustojen paikallisen yhteistyön määrärahalta. Suomen tukea kohdennettiin YK:n ihmisoikeusvaltuutetun uudelle Tunisian maatoimistolle, joka avattiin kesällä ensimmäisenä Pohjois-Afrikassa. Toimiston prioriteetteina ovat rankaisemattomuuden vastainen taistelu, syyllisten vastuuseen saattaminen ja oikeusperustaisen ja demokraattisen yhteiskunnan vahvistaminen. Suomi osallistuu myös EU:n naapuruuspolitiikan alaiseen investointifasilitteetti NIF:iin (Neighborhood Investment Facility), jonka päätavoitteena on lisätä investointeja ja samalla myös työpaikkoja alueelle.

Suomi on Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän alueella tehnyt pitkäjänteisesti yhteistyötä ympäristö- ja ihmisoikeussektoreilla. Pitkäaikaisia ympäristöhankkeita ovat YK:n aavikoitumisen torjuntaan tähtäävä hanke Marokossa, Algeriassa, Tunisiassa, Libanonissa ja Jordaniassa (hankkeen toiminta on väliaikaisesti keskeytetty Syyriassa ja Jemenissä) ja arabimaiden teollisuusaasteita ja hiilidioksidipäästöjä vähentävä hanke, jossa kouluttavana osapuolena toimii Suomen ympäristökeskus SYKE. Ihmisoikeussektorilla tuetaan YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston OHCHR:n Beirutin toimiston neuvonantajan tasa-arvotyötä, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n hanketta luottamuksen lisäämiseksi ja elinolojen parantamiseksi Tindoufin leirillä Algeriassa ja Länsi-Saharassa, sekä on tuettu myös Euroopan neuvoston resursseja toimia ja seurata Pohjois-Afrikan tilannetta. Terveyssektorilla tuetaan Kansainvälisen siirtolaisjärjestö IOM:in hanketta siirtolaisten ja pakolaisten terveyden ja hyvinvoinnin kohentamiseksi ja ihmiskaupan uhrien auttamiseksi Egyptissä ja Jemenissä. Tukea annetaan myös Anna Lindhin säätiön toimintaan Välimeren alueella.

Instituutioiden välisen yhteistyön instrumentti IKI:n kautta tuetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hanketta mielenterveyssektorilla ja SYKE:n hanketta kulttuurimuistomerkkien suojelemiseksi Egyptissä. Suomi valmistautuu tarjoamaan apua myös Libyan tilanteen kohentamiseksi osallistumalla UNSMILin (United Nations Support Mission in Libya) alaisiin tarvekartoitusmissioihin mm. rajavalvontasektorilla.

PALESTIINALAISALUEET

Suomen kehitysyhteistyön tavoitteena on tukea Lähi-idän rauhanprosessia kehittämällä palestiinalaishallinnon instituutioita ja luomalla edellytyksiä palestiinalaisvaltion syntymiselle ja toiminnalle.

Yhteistyön painopisteet on valittu niin, että ne tukevat Palestiinalaishallinnon kansallisen kehityssuunnitelmaan (Palestinian National Development Plan 2011-13) toteuttamista. Vuonna 2011 Maailmanpankin, IMF:n ja YK:n raportit kiittelivät PA:n uudistusten edistymistä ja totesivat, että tekninen valmius valtion perustamiseksi on pitkälti saavutettu. Vaikuttavista edistysaskeleista huolimatta Palestiinalaisalueen kehitystä rajoittavat edelleen erityisesti Israelin miehitys ja palestiinalaisten sisäinen hajaannus sekä Palestiinalaishallinnon epävarma rahoitustilanne.

Vuonna 2011 Suomen kahdenvälinen tuki kohdistui opetussektorin kehittämiseen, vesihuollon parantamiseen, siviilipoliisin kehityksen tukemiseen, toimittajien oikeuksien ja lehdistönvapauden kohentamiseen sekä Palestiinalaishallinnon avustamiseen palkkojen maksamisessa. Näiden ohella jatkettiin maanhallinnan jatkohankkeen valmistelua yhdessä Maailmanpankin kanssa. Lisäksi Suomi antoi humanitaarista apua YK:n palestiinalaispakolaisjärjestö UNRWA:n ja Kirkon ulkomaanavun kautta. Suomi on UNRWA:n neuvoa-antavan komitean jäsen. Suomalaiset kansalaisjärjestöt saivat ulkoministeriöltä tukea yhteensä neljälletoista hankkeelle, joita ne toteuttavat yhdessä paikallisten kumppanien kanssa Gazassa ja Länsirannalla. Paikallisen yhteistyön määrärahoihin tuettiin palestiinalaisten kansalaisjärjestöjen työtä ihmisoikeuksien, naisten ja nuorten aseman, sekä rauhandialogin edistämiseksi.

Opetussektori on ensimmäisen sektori, jolla Palestiinalaishallinto ja avunantajat ovat siirtyneet kohti sektoritukea. Marraskuussa 2010 Suomi, Irlanti, Norja ja Saksa sopivat Palestiinalaishallinnon kanssa sektorin yhteisrahoituksesta. Suomi on aktiivisesti osallistunut sektoriohjelman kehittämiseen ja harmonisaation edistämiseen. Kesäkuussa 2011 käynnistyneen sektoriyhteistyön tavoitteena on tukea palestiinalaishallinnon opetussektorin viisivuotissuunnitelmaa opetuksen järjestämiseksi ja opetuksen laadun kehittämiseksi. Haasteellisista olosuhteista huolimatta sektorin kehitys on ollut yleisesti myönteistä. Sektoriohjelman toiminnallistaminen oli vuoden 2011 loppupuolella Palestiinalaishallinnon budjettitilanteesta ja sektorituen yksittäisistä teknisistä syistä johtuen hieman ennakoitua hitaampaa. Odotettavissa on, että opetussektorin vuosisuunnitelman ja samalla sektoriohjelman toimeenpano yhteistyön jatkuessa vuosina 2012 ja 2013 tehostuu. Sektoritukeen siirtyminen on entisestään vahvistanut Palestiinalaishallinnon ja sen opetusministeriön omistajuutta.

Vesisektorilla on käynnissä kolmivuotinen yhteistyö Jerusalemin luoteispuolella sijaitsevilla kylillä. Päämääränä on järjestää luotettava ja tasapuolinen puhtaan veden jakelu alueen kylien asukkaille. Tähän pyritään mm. kunnostamalla ja laajentamalla vesiverkostoa sekä perustamalla kylien yhteyteen vesiyhtiö vastaamaan palveluntarjonnasta ja vesiverkoston ylläpidosta. Väliarvioinnin mukaan vesiverkoston laajentamisessa ja kunnostamisessa on onnistunut teknisesti erinomaisesti sekä kustannustehokkaasti. institutionaaliosuudella on taloudelliseen kestävyteen liittyviä haasteita, joihin tullaan vastaamaan arvioinnin suositusten mukaisesti yhdessä paikallisten viranomaisten kanssa.

Vuonna 2011 Suomi tuki jälleen Gazan lapsia avustamalla YK:n palestiinalaispakolaisjärjestö UNRWA:n järjestämää Summer Games -tapahtumaa Gazassa. Tapahtuman tavoitteena oli tarjota lapsille tauko ympäröivästä köyhyydestä ja konfliktista järjestämällä lapsille virkistystoimintaa kesäloman aikana. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa ja kasvattaa suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta, ja näin estää radikalisoitumista lasten keskuudessa.

Maksatukset Palestiinaan vuonna 2011 olivat runsaat 9,7 miljoonaa euroa, ja nousivat edellisvuodesta runsaalla kolmella miljoonalla eurolla mm. opetusalan sektorituen lähtiessä käyntiin.

1.3 AASIA

Aasiassa kahdenvälisen yhteistyön pääkumppanimaat ovat Nepal ja Vietnam. Lisäksi tehdään yhteistyötä väkivaltaisesta kriisistä toipuvassa Afganistanissa. Kahdenvälistä yhteistyötä täydentää laaja Mekongin alueen yhteistyöohjelma.

PITKÄAIKAISET YHTEISTYÖMAAT

NEPAL

Suomen kehitysyhteistyöllä on tuettu Nepalia sen ponnisteluissa köyhyyden vähentämiseksi ja rauhanprosessin toteuttamiseksi. Suomi on jatkanut tukeaan opetussektorilla ja luonnonvarasektorilla (vesi- ja sanitaatio, metsä, ympäristö) sekä demokratian, ihmisoikeuksien ja rauhanprosessin tukemista. Vuonna 2011 Suomen kahdenväliset kehitysyhteistyömaksatukset vuonna 2011 Nepaliin olivat runsaat 14 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuodesta oli noin kolme miljoonaa euroa. Nepal nousikin vuonna 2011 kahdenvälisen yhteistyön kolmanneksi suurimmaksi kumppanimaaksi Tansanian ja Mosambikin jälkeen.

Nepalin ennustetaan saavuttavan useimmat YK:n asettamat vuosituhattavoitteet tavoitteet 2015 mennessä. Pitkän konfliktijakson ja alhaisen lähtötason jälkeen edistys on ollut monilla aloilla nopeaa. Köyhyyksien alapuolelle jäävien osuus on pudonnut runsaaseen 25 %:iin, alakoulua käyvien osuus on noussut lähes 94 %:iin tasapuolisesti tytöillä ja pojilla. Myös terveystilanne on huomattavasti parempi kuin 10 vuotta sitten. Puhtaan veden osalta Nepal on jo saavuttanut tavoitteensa (73 %), mutta työ jatkuu kohti 100 % kattavuuden tavoitetta. Sanitaation osalta vuosituhattavoitteen (54 %) saavuttaminen on todennäköistä, mutta täyden kattavuuden saavuttaminen vuoteen 2017 mennessä on erittäin haasteellista, joskin edistyminen viime aikoina on ollut nopeaa.

Vesi- ja sanitaatiosektorilla Suomi jatkoi tukea maaseudun vesi- ja sanitaatio-ohjelmalle Länsi-Nepalissa sekä maaseudun vesivarainhoito-ohjelmalle Nepalin kaukolännessä sekä aloitti tuen UNICEFin WASH-ohjelmalle. Ohjelmat pyrkivät tukemaan Nepalia sen tavoitteessa saavuttaa puhdas vesi ja sanitaatio kaikille vuoteen 2017 mennessä. Suomen käynnissä olevat kahdenväliset hankkeet ovat tähän mennessä auttaneet Nepalin maaseudulla noin 175 000 ihmistä puhtaan juomaveden ja yli 500 000 ihmistä sanitaatiopalvelujen piiriin. Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon toteutuminen ovat tiiviisti mukana kaikissa vesihankkeissa. Puhtaan veden saanti ja sanitaatio ovat ihmisoikeuksia myös sinällään. Lisäksi naisten ja eri etnisten ryhmien kuten dalitit, janajatit jne osallistumiseen ja hyötymiseen vesihankkeista kiinnitetään jatkuvasti erityistä huomiota ja tietoja kerätään käyttäjäryhmittäin.

Metsäsektorilla Suomi jatkoi vuonna 2009 aloitettujen metsävarojen inventointihankkeen tukemista. Lisäksi Suomi jatkoi tukea metsävarojen kartoitukseen liittyvän instituutioiden välisen yhteistyön hankkeelle. Metsien inventointihankkeessa on perustettu 2 500 pysyvää koealaa, joita voidaan käyttää Nepalin metsävarojen arviointiin hankkeen päättymisen jälkeen. Vuosituhattavoitteen mukaan 40 % Nepalin maa-alasta pitäisi olla metsien peitossa. Sama tavoite mainitaan myös Nepalin tekeillä olevassa perustuslaissa. Inventointihanke selvittää vuoden 2012 aikana metsäprosentin. Tukemalla vuokrametsä- ja karjanhoito-ohjelmaa Suomi osaltaan auttaa tämän tavoitteen ja köyhimmän väestöosan ruokaturvan saavuttamisessa.

Ympäristösektorilla Itä-Nepalissa jatkettiin ympäristöhallintohankkeen toteutusta. Hankkeessa on mm. saavutettu ympäristölupa yli sadalle teollisuuslaitokselle, kehitetty ohjeistusta ympäristön pilaantumisen estämiseksi sekä perustettu ympäristölaboratorio. Ilmastomuutoksen vaikutusten hillitsemiseksi ja niihin varautumiseksi on korostettu Himalajan alueellista yhteistyötä. Suomi tukee ICIMOD:n (International Centre for Integrated Mountain Development) kautta alueellisen tulvavaroitusjärjestelmän kehittämistä, joka kattaa Nepalin lisäksi Bangladeshin, Bhutanin, Intian, Kiinan ja Pakistanin. Hankkeeseen liittyen Suomi

tukee myös institutionaalisen yhteistyön hanketta Nepaliläisten meteorologien palvelujen kapasiteetin vahvistamiseksi

Vuonna 2009 Nepal aloitti koulutuksen rakenneuudistusohjelman (School Sector Reform Program, SSRP), jonka tarkoituksena on laajentaa nykyinen viisivuotinen perusopetus kattamaan luokat 1-8 sekä lisätä ammatillista koulutusta ylimmillä luokilla. Ohjelmassa sovelletaan lähinnä Nepaliläisiä rahoituksen hallinnointi-, valvonta- ja raportointijärjestelmiä. Korruption ehkäisemiseksi ohjelmaa seurataan erillisellä hallinto- ja tilivelvollisuussuunnitelmalla (Governance ja Accountability Action Plan:llä - GAAP). Myös suomalaisilla oppilaitoksilla ja korkeakouluilla sekä kansalaisjärjestöillä on runsaasti opetusalan yhteistyötä Nepalissa.

Suomi on toiminut rauhansopimuksen sitoumusten edistämiseksi sopimuksen olemassaoloaikana osallistumalla aktiivisesti sekä kahdenvälisiin että EU-tason poliittisiin vuoropuheluihin. Nepaliläisen rauhanrahasto (NPTF) perustettiin helmikuussa 2007 hallituksen toimesta tukemaan rauhansopimuksen täytäntöönpanoa. Suomi on mukana ns. rauhantukityöryhmässä (Peace Support Working Group - PSWG), jonka työ on keskittynyt YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja 1820 toimintaohjelman suunnitteluun. Kansallinen toimintaohjelma valmistui ja hyväksyttiin. Suomen tuki päätöslauselman toimintaohjelman toteutukselle ohjataan UN Women järjestön kautta noin 1,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi Suomi tukee Nepaliläisen uuden perustuslain valmistelua International IDEA:n kautta toteutettavan hankkeen avulla.

VIETNAM

Vietnam on tasaisesti vaurastunut viimeisen 20 vuoden aikana talouskasvun ollessa keskimäärin 6-8 % vuodessa. Talouskasvun mukana köyhyys on vähentynyt ja viimeisen 15 vuoden aikana arviolta 28 miljoonaa ihmistä on saatu nostettua köyhyydestä. Talouskasvusta ja köyhyyden vähentymisestä huolimatta Vietnamissa on kuitenkin vielä monia kehitykseen liittyviä haasteita edessään. Noin 10 % Vietnamin väestöstä elää yhä köyhyysrajan alapuolella. Köyhyys on yleisintä maaseudulla ja etenkin vähemmistöjen asuttamilla vuoristoisilla alueilla on köyhyyttä. Myös oikeusvaltion, hyvään hallintoon ja ihmisoikeuksiin liittyvät kysymykset säilyvät haasteina. Talouden vauhdikas kasvu, väestöpaine sekä ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset luovat haasteita ympäristölle.

YK:n vuosittain asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa Vietnam on edistynyt erittäin hyvin. Köyhyys puolittui vuoden 1993 lukemista jo vuonna 2002. Myös äitiysterveysten osalta vuosittain asetettu tavoite on jo saavutettu. Koulutuksen ja sukupuolittaisen tasa-arvon tavoitteiden kohdalla on myös edistytty hyvin ja on mahdollista, että Vietnam saavuttaa kaikki vuosittain asetettavat tavoitteet vuoteen 2015 mennessä. Erityisiä ponnisteluja vaaditaan kuitenkin vielä HIV/AIDSin leviämisen kääntämiseksi laskuun sekä riittävän sanitaatiotason saavuttamiseksi etenkin maaseudulla. Tulot ja erot hyvinvoinnin jakautumisessa eri väestöryhmien kesken ovat kuitenkin lisääntymässä. Tasa-arvoisen kasvun ja hyvinvoinnin lisääminen vaatii määrätietoista hallinnon tehokkuuden ja läpinäkyvyyden kehittämistä.

Vietnam on asettanut uudet kehitystavoitteensa vuoden 2011-2015 sosio-ekonomisessa kehityssuunnitelmassa sekä sosio-ekonomisessa kehitysstrategiassa vuosille 2011-2020. Vietnamin tavoitteena on sosialistisen markkinatalouden avulla tulla moderniksi teolliseksi yhteiskunnaksi vuoteen 2020 mennessä.

Vuonna 2011 Suomi jatkoi Vietnamissa toimintaa prioriteettisektoreilla, joita ovat ilmastonmuutos ja ympäristö sekä tietoyhteiskunnan ja tietotalouden tukeminen. Suomen kehitysyhteistyö perustuu Vietnamin sosio-ekonomisen kehityssuunnitelman ja -strategian tavoitteisiin. Maksatukset vuonna 2011 olivat noin 11,3 miljoonaa euroa. Laskua edellisestä vuodesta on noin kolme miljoonaa euroa, sillä useat hankkeet ovat jo viimeistelyvaiheessa.

Tukemalla metsäalan rahastoa Vietnamissa Suomi on tukenut kansallisen metsärahaoston syntymistä sekä osaltaan vaikuttanut kestävien metsätalousmenetelmien leviämiseen. Metsätietojärjestelmien kehittämishankkeen kautta on luotu pohja metsätietojärjestelmälle, joka mahdollistaa täsmälliseen ja oikeaan tietoon perustuvan päätöksenteon kaikilla tasoilla. Lisäksi tuetaan pienten kaupunkien vesi- ja sanitaatiohanketta, jonka tavoitteena on tukea kysyntävetoisen ja kuluttajalähtöisen vesi- ja jätevesihuollon kehittämistä kahdeksassa provinssissa. Tähän mennessä rakennetut vesilaitokset ovat tuoneet noin 30.000 ihmistä puhtaan veden piiriin.

Vietnamin tavoitetta kehittyä tietoyhteiskunnaksi tuetaan innovaatiokumppanuushankkeella, joka keskittyy kansallisten innovaatiojärjestelmien kehittämiseen. Hanke tukee Vietnamin tiede- ja teknologiastrategian valmistelua ja on se kouluttanut satoja henkilöitä ymmärtämään innovaatioprosesseja. Lisäksi hanke tukee kymmeniä vietnamilaisia sekä suomalais- vietnamilaisia yritys- ja tutkimuslaitoskumppanuuksia, joissa toteutetaan tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen liittyviä innovaatioita.

Suomen tuki Vietnamin köyhille vuoristoalueille kohdentuvalle kansalliselle köyhyysohjelmalle sekä tuki Yksi YK ohjelmalle ovat osaltaan vaikuttaneet vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen Vietnamissa. Lisäksi Vietnamissa toteutettiin kolmea instituutioiden välistä yhteistyöhanketta sekä osallistuttiin alueellisen energiahankkeen ja yksityissektorin kehityshankkeen toteuttamiseen. Vietnamissa toteutettiin useita korkotukiluottohankkeita, esim. sähköverkkojen tehokkuutta parannettiin neljässä provinssissa ja aurinkopaneelijärjestelmiä rakennettiin vuoristoille vähemmistöalueille julkiseen käyttöön. Suomen tuki kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen ja erityisesti paikallisten kansalaisjärjestöjen kapasiteetin kehittämiseen kanavoitui paikallisen yhteistyön määrärahan hankkeiden kautta. Tämän lisäksi Suomi on ollut aktiivinen mm. EU-yhteistyössä, Vietnamin hallituksen ja kehityskumppaneiden yhteisessä avun tuloksellisuusfoorumissa sekä edisti politiikkavaikuttamista erilaisissa kansallisissa työryhmissä, erityisesti metsä-, ilmastonmuutos- ja vesisektoreilla.

Vietnamin nopea taloudellinen kehitys mahdollistaa entistä laajemman kaupallisten ym. yhteistyömuotojen käytön Suomen ja Vietnamin välisissä suhteissa tulevina vuosina. Uuden kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti Vietnamissa tullaan siirtymään lähivuosina kahdenvälisestä kehitysyhteistyöstä muiden instrumenttien käyttöön.

VÄKIVALTAISISTA KRIISEISTÄ TOIPUVAT MAAT

AFGANISTAN

Afganistan on yksi maailman köyhimpiä maita. Maan turvallisuustilanne on edelleen erittäin huono, joskin alueelliset erot ovat huomattavia. Vastuun siirto maan turvallisuudesta maan omille turvallisuusviranomaisille alkoi heinäkuussa 2011 ja jatkuu vuoden 2014 loppuun asti. Maan taloudelliset resurssit eivät tule vielä pitkään aikaan mahdollistamaan selviämistä ilman ulkopuolista apua. Tilanne tulee jatkumaan samankaltaisena koko ns. siirtymäkauden ajan. Ei ole myöskään realistista odottaa, että vuosituhattavoitteet olisivat saavutettavissa Afganistanissa vuoteen 2015 mennessä. Afganistan tarvitsee yhä myös laajamittaista ruoka-apua, ja Suomi ohjaa humanitaarista apua tähän tarkoitukseen. Näälän ja äärimmäisen köyhyyden poistamiseen mennee vielä huomattavan pitkä aika mm. nopean väestönkasvun takia. Myös maan työttömyysaste on hyvin korkea.

Merkittäväntä edistystä on saavutettu terveydenhuollon, koulutuksen, energihuollon ja infrastruktuurin rakentamisen alueilla. Afganistanin äitiys- ja lapsikuolleisuus ovat olleet maailman korkeimpia, mutta tällä saralla on saavutettu huomattavia myönteisiä tuloksia. Myös väestön keski-ikä on noussut noin 40 vuodesta noin 60 vuoteen. HIV-tartuntojen määrä on kuitenkin lisääntynyt lisääntyneen huumausaineiden käytön takia.

Positiivista kehitystä on tapahtunut opetussektorilla, vaikka kaikki lapset eivät vielä olekaan peruskoulutuksen piirissä. Tyttöjen osuus koululaisista on parin viime vuoden aikana lisääntynyt. Naisten osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan ja talouselämään on kasvussa. Afganistanin parlamentin edustajista 27 % on naisia. Sukupuolten välinen tasa-arvo on parantunut erityisesti kaupungeissa. Maaseudulla naisten oikeuksien toteutumisen edistäminen on haasteellisempaa.

Suomen tuoreen Afganistanin selonteon mukaisesti Suomen ja Afganistanin välisen kehitysyhteistyön kolme pääsektoria ovat: 1) Demokratian, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteiden edistäminen mm. kehittämällä alue- ja paikallishallintoa, 2) Ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymykset, erityisesti tyttöjen koulunkäynnin turvaaminen sekä 3) Afganistanin elinkeinotoiminnan ja talouden kehittäminen sekä luonnonvarojen hyödyntäminen.

Suomen tuki Afganistanille kanavoidaan pääosin Maailmanpankin ja YK:n järjestöjen kautta. Suomi tukee Maailmanpankin hallinnoimaa Afganistanin jälleenrakennusrahastoa (ARTF). Rahasto maksaa muun muassa opettajien ja muiden virkamiesten palkkoja ja edistää kylätason kehitystä, hallintoa ja naisten asemaa. Suomi on tukenut hyvää hallintoa rahoittamalla myös UNDP:n poliisirahastoa, United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) huumeiden vastaista toimintaa sekä syyttäjä/poliisiyhteistyön kehittämistä tukemalla sisäministeriön alaisen Kriisinhallintakeskuksen hallinnoimaa koulutushanketta. Suomi tukee Marie Stopes International -järjestöä, joka parantaa naisten asemaa ja lisääntymisterveyttä Afganistanissa. Suomi on myös jo usean vuoden ajan ollut yksi suurimmista rahoittajista Afganistanin itsenäiselle ihmisoikeustoimikunnalle (AIHRC), joka kiinnittää huomiota ihmisoikeusloukkauksiin ja muihin yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Suomi on käynnistänyt pitkäkestoisen yhteistyön Afganistanin hallinnon kanssa YK:n päätöslauselman 1325 (naiset, rauha ja kehitys) edistämiseksi. Suomen Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) kanssa on aloitettu merkittävä yhteishanke Afganistanin kaivossektorin kehittämiseksi.

Suomi on lisännyt tukeaan Pohjois-Afganistaniin, jossa myös suomalaiset rauhaturvaajat toimivat. Niin sanotun alueellisen jälleenrakennustiimin (Provincial Reconstruction Team – PRT) alueella jatkuu UNICEFin ohjelma, jossa koulujen vesihuoltoa ja sanitaation tasoa pyritään kehittämään. Tämä tukee erityisesti tyttöjen mahdollisuuksia käydä koulua. Ruotsin Afganistan-komitean kanssa on aloitettu yhteishanke, joka tukee tyttöjen koulunkäyntiä. Tämän lisäksi alueella toimivat suomalaiset rauhanturvaajat ovat identifioineet erilaisia ns. nopean vaikutuksen (Quick Impact) -hankkeita, joiden toteutumisesta he ovat myös valvoneet. Tukea PRT Mazar-e-Sharifin (MeS) alueelle on tarkoitus lisätä. Mahdollisuuksia toteuttaa paikallishallinnon kapasiteetin parantamiseen liittyviä hankkeita tarkastellaan erityisesti PRT MeS:n alueella.

Suomen maksatukset Afganistaniin vuonna 2011 olivat noin 12,3 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuodesta oli runsas miljoona euroa. Afganistan oli vuonna 2011 Suomen kahdenvälisen yhteistyön neljänneksi suurin kumppanimaa.

ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

MEKONG

Mekongin alueen alueellisen ja temaattisen yhteistyön kautta Suomi on pyrkinyt vaikuttamaan alueellisia ulottuvuuksia sisältävien kehitysongelmien ratkaisemiseen ja toimialakohtaisen yhteistyön lisääntymiseen. Lisäksi on pyritty syventämään vuoropuhelua alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden ja alueen maiden kanssa sekä tarkastelemaan alueita myös kokonaisvaltaisesti kestävä kehityksen, turvallisuuden ja kaupan näkökulmasta. Yhteistyöohjelmissa on painotettu ihmisoikeusperustaisuutta, ilmasto- ja ympäristönäkökulmaa. Suomi on jatkanut luonnonvarojen kestävä käytön, uusiutuvan energian lisäämisen

ja maaseutukehityksen tukemista Mekongilla painopisteenä maaseudun köyhät, naiset ja helposti syrjäytyvät ryhmät.

Suomi on jatkanut kestävästä vesivarojen kehittämisen ja hallinnoimisen edistämistä tukemalla Mekongin jokikomissiota ja Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) vesidialogia Mekongilla. Tuella edistetään jokikomission päätöksenteko- ja informaatiojärjestelmän kehittämistä, vahvistetaan jokikomission kapasiteettia ja tuetaan mm. mallintamisasiantuntijan palkkaamista. Jokikomission perustajamaiden kanssa käydyssä vuoropuhelussa Suomi on yhdessä muiden avunantajien kanssa korostanut ympäristöllisten ja sosio-ekonomisten vaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Suomi on edistänyt tietoisuutta vesivarojen kestävästä ja tasapuolisesta käytöstä tavallisten kansalaisten ja helposti syrjäytyvien ryhmien keskuudessa tukemalla IUCN:n alueellista vesidialogia. Hanke pyrkii myös edistämään helposti syrjäytyvien ryhmien äänen kuulumista vesivarakysymyksissä ja valtavirtaistamaan kansalaisten laajamittaisen kuulemisen ja osallistumisen heitä koskevaan vesivarojen hallintaan.

Suomi on jatkanut Aasian kehitys pankin alueellisen ympäristöohjelman tukemista. Ohjelmassa kehitetään ympäristöalan yhteistyötä kaikissa Mekongin alueen maissa ml. Kiina ja Myanmar. Tukeen sisältyy mm. ympäristöraportoinnin kehittäminen, strategisten ympäristövaikutusten arviointi ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen.

Suomi on yhdessä Pohjoismaisen kehitysrahaston (NDF) kanssa tukenut vuonna 2009 käynnistynyttä alueellista energia- ja ympäristökumppanuusohjelmaa (EEP). Ohjelmassa on myönnetty tukea erilaisiin uusiutuvan energian pilotteihin, demonstraatioihin ja kapasiteetin vahvistamiseen Laosissa, Vietnamissa, Kambodzhassa ja Thaimaassa. EEP-ohjelma pyrkii edistämään uusiutuvan energian laajempaa käyttöä ja energiatehokkuutta sekä vaikuttamaan ilmastonmuutokseen hillitsemiseen. Ohjelma on lisännyt Mekongin alueen maiden välistä vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa energiakysymyksissä sekä luonut kumppanuuksia pohjoismaisten toimijoiden kanssa ja edistänyt teknologian siirtoa. Ohjelmasta tehtiin väliarviointi syksyllä 2011. Arvioinnissa todettiin, että uusiutuvan energian kehittämiseksi on suurta kysyntää Mekongin alueella. Suomi suunnittelee energiasektorin tuen keskittämistä tapahtuvaksi EEP-ohjelman kautta.

Suomi on jatkanut tukea Kansainvälisen rahoitusyhtiö IFC:n hallinnoimalle Mekongin yksityissektorin kehittämisohjelmalle. Hankkeen avulla parannetaan yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä kohdemaissa Vietnamissa, Kambodzhassa ja Laosissa sekä yritys- että järjestelmätasolla. Ohjelma korostaa yksityisen sektorin roolia taloudellisen kasvun lähteenä ja köyhyyden vähentämisessä.

LAOS

Suomi on tukenut UNDP:n koordinoimaa ja Laosin viranomaisten kanssa toteutettavaa oikeusalan hanketta, joka edistää oikeusvaltion kehittämistä mm. toiminnallistamalla kansainvälistä lainsäädäntöä kansallisessa lainsäädännössä erityisesti ihmisoikeuskysymyksissä. Välievaluointi totesi hankkeella olevan hyviä vaikutuksia: keskustason virkamiesten kapasiteetti on vahvistunut ja Laos on ratifioinut joukon kansainvälisiä lakeja ja yleissopimuksia, mikä edesauttaa ihmisoikeuksien toteutumista.

Suomi on jatkanut yhteistyössä Maailmanpankin kanssa Laosin metsäpolitiikan ja -lain sekä kansallisen metsäohjelman toimeenpanoa. Hankkeessa kehitetään mm. kestävä metsätalouden menetelmiä ja kannustimia, vahvistetaan kyläläisten osallistumista ja hyötyjen tasapuolisempaa jakautumista sekä kehitetään metsä- ja hiilivarojen arviointi- ja seurantamenetelmiä. Tuen avulla on pyritty lisäämään sekä valtion että kyläläisten metsistä saamia tuloja edistämällä esim. sertifiointijärjestelmää, hakkuumenetelmiä ja tulonjakoa. Lisäksi hankkeessa on tuettu yhteisöjen elinkeinotoiminnan monipuolistamista.

Suomi on tukenut Laosin vesivara- ja ympäristövirastoa ympäristöhallinnon kehittämisessä. Hanke siirtyi kesällä 2011 perustetun uuden ympäristö- ja luonnonvaraministeriön alaisuuteen. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa ministeriön ja läänitason ympäristöhallinnon kapasiteettia huolehtia mm.

ympäristölainsäädännön toimeenpanosta, ympäristölupakysymyksistä ja kehityssuunnitelmien ympäristöllisen kestävyuden varmistamisesta.

Suomi on myös jatkanut Laosin kansallisen kartoitusviraston maantieteellisen osaston kapasiteettia kartoitus- ja paikkatietojärjestelmien ja maankäytön suunnittelun kehittämiseksi. Hanke edistää valmiuksia maankäytön edellyttämään palvelutoimintaan ja siten eri kansanryhmien etujen huomioimista.

Suomi on tukenut uusiutuvan energian strategian valmistamista Laosin kaivos- ja energiaministeriössä. Strategia valmistui loppuvuodesta 2011. Strategian valmistuminen edistää syrjäseutujen köyhien energiansaannin mahdollisuutta ja vähentää eriarvoisuutta.

Maksatukset Laosiin vuonna 2011 olivat noin 6,2 miljoonaa euroa.

KAMBODZHA

Suomi on pitkään tukenut Kambodzhan maasektorin kehittämistä yhdessä useamman muun avunantajan kanssa tukemalla koko maan kattavan, maankäyttöön ja -hallintaan liittyvän maarekisterijärjestelmän kehittämistä. Maarekisteröinnin tarkoituksena on myös edistää oikeusperusteista hallintoa ja vakautta. Suomi on osallistunut yhdessä muiden avunantajien kanssa vuoropuheluun Kambodzhan hallituksen kanssa maankäyttöön ja maanrekisteröintiin liittyvien ongelmallisten kysymysten ratkaisemiseksi sekä avoimuuden ja ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan edistämiseksi. Suomen tuki hankkeelle päättyi vuoden 2012 lopussa.

Suomi on jatkanut tukea köyhyyden lieventämishankkeelle Tonle Sap -järven alueella Aasian kehityspankin kautta. Kyseessä on koko alueen kattava sateenvarjohanke, joka edistää alueen ympäristön, elinolosuhteiden ja toimeentulon kestävästä kehittymisestä useiden paikallisten pienhankkeiden kautta. Suomi on myös tukenut hankkeeseen liittyvää informaatio- ja kommunikaatioteknologian hyödyntämiseen tähtäävää kokeiluhanketta. Maksatukset Kambodhzaan vuonna 2011 olivat vajaat 0.9 miljoonaa euroa.

1.4 LATINALAINEN AMERIKKA

Latinalaisessa Amerikassa pitkäaikaisena kumppanimaana on Nicaragua. Lisäksi toteutetaan kahta alueellista ohjelmaa Andien alueella sekä Keski-Amerikassa. Vuoden 2012 kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti kahdenvälistä yhteistyötä Nicaraguan kanssa ei jatketa, vaan yhteistyötä kehitetään eri instrumentein mm. kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi, yksityisen sektorin toimintaa vahvistamalla sekä alueellisin ohjelmin.

PITKÄAIKAISET YHTEISTYÖMAAT

NICARAGUA

Nicaraguassa toimintaympäristö vaikeutui edelleen vuoden 2011 aikana. Maassa pidettiin marraskuussa sekä presidentin että parlamenttivaalit, jotka ulkopuolisten tarkkailijoiden, mm. EU:n, mukaan eivät olleet ongelmattomat. Useat länsimaat ovat viime vuosina lopettaneet kahdenvälisen kehitysyhteistyön Nicaraguassa ja/tai sulkeneet edustustonsa maassa. Myös Suomi lopetti suoran budjettituen myöntämisen jo useita vuosia sitten maan demokratiakehitykseen liittyvien huolien johdosta.

Suomi on pyrkinyt tukemaan demokratiakehitystä sekä jatkamaan yhteistyötä niin, sitä harjoitettaisiin enenevässä määrin suoraan kansalaisyhteiskunnan kanssa. Muutos ei ole kuitenkaan ollut nopeasti toimeenpantavissa aikaisemmista hankesitoumuksista johtuen.

Vuonna 2011 Suomi jatkoi olemassa olevia hankkeita. Maaseutusektorilla jatkettiin neljää hanketta, joiden avulla vähennetään köyhyyttä, vahvistetaan ruokaturvaa ja kehitetään maaseudun elinkeinoja. Suomi jatkoi myös terveyssektorin tukemista kolmella hankkeella, joiden päätavoitteet ovat olleet terveyspalveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen keskittyen erityisesti äitien ja lasten terveyteen. Terveyssektoriin liittyen Suomi tuki myös YK:n väestörahaston ja paikallisten kansalaisjärjestöjen kautta toteutettavaa hanketta, jonka päätavoitteena on äitiyskuolleisuuden vähentäminen erityisesti nuorten äitien osalta.

Suomi toteutti Nicaraguassa kahta hyvän hallinnon kehittämistä tukevaa hanketta, joissa kehitetään julkishallinnon läpinäkyvyyttä ja tilivelvollisuutta sekä paikallishallinnon läpinäkyvyyttä tietotekniikan lisäämisen kautta. Lisäksi Suomi tuki paikallista ihmisoikeusjärjestö CENIDH:ia.

Nicaraguassa käynnissä olevat kahdenväliset hankkeet päättyivät vuosien 2012 ja 2013 alun aikana, eikä uusia kahdenvälisiä hankkeita käynnistetä. Keväällä 2012 ulkoasiainministeriö valmistelee suunnitelman Keski-Amerikan (ml. Nicaragua) yhteistyön jatkosta uuden kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti. Yhteistyössä korostunevat tuki kansalaisjärjestöille sekä mahdollisuudet tutkimus- ja yksityissektorin rahoitusinstrumenttien käyttöön. Nicaragua on jatkossakin osa Suomen tukeman Keski-Amerikan alueellisen yhteistyön toimeenpanoa.

Vuonna 2011 Suomen maksatukset Nicaraguaan olivat runsaat 10 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuodesta oli vajaa miljoona euroa.

ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Andien alueella (Bolivia, Ecuador, Kolumbia ja Peru) toiminnan painopisteet ovat metsä, ympäristö ja uusiutuva energia sekä ilmastonmuutos. Yhteistyötä on myös alkuperäisväestön koulutuksen ja ihmisoikeuksien alalla.

Vuonna 2011 käynnistyivät alueelliset metsä- sekä energia- ja ympäristökumppanuusohjelmat. Metsäkumppanuudella tuetaan sade- ja luonnonmetsien suojelua sekä kestävää metsätaloutta. Energia- ja ympäristökumppanuusohjelman (EEP) avulla edistetään uusiutuvan energian ja puhtaan teknologian käyttöä, energiatehokkuutta sekä energian saatavuutta erityisesti maa- ja syrjäseuduilla. Vuoden 2011 lopulla hyväksyttiin suunnitelmat Perun ja Kolumbian kestävä vesien käytön ja ympäristönsuojelun edistämiseksi sekä Andien ruohikkoalueiden suojelun kehittämiseksi ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen päämääriä tuettiin myös LifeWeb-ohjelman kautta Perussa Atiquipan Lomas-metsien suojelussa sekä Andien alueellisen ympäristökumppanuusohjelma BioCANin kautta.

Uutena instituutioiden välisenä yhteistyönä käynnistettiin Kolumbian luonnonsuojelualueiden hallinnon kehittämishanke sekä saatiin toteutusvalmiuteen Bolivian geosektorin kapasiteettia vahvistava IKI-projekti. IKI-yhteistyö jatkui Perun San Martinin läänin kalanviljelyn kehittämisprojektissa sekä funktionaalisten ravintokasvien käytön ja tutkimuksen kehittämishankkeessa Perun La Molina -yliopiston kanssa. Meteorologian alan institutionaalista yhteistyötä valmisteltiin Ecuadorin ja Kolumbian kanssa täydentämään Perun meneillään olevaa vastaavaa yhteistyötä.

Bolivian, Ecuadorin ja Perun alkuperäisväestön kaksikielisyysopetusta tuettiin EIBAMAZ-hankkeen avulla. Yhteistyön pääteemat ovat opettajien koulutus, tutkimus ja opetussuunnitelmat materiaaleineen. Vuoden 2011 lopulla päätettiin YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Kolumbian toimiston tuen jatkamisesta edistämään toimiston monitorointikapasiteettia, läsnäoloa kaikkein haavoittuvimmilla alueilla sekä toimintaedellytyksiä vastata tiedotus- ja koulutustarpeisiin maassa.

Lisäksi Latinalaisen Amerikan yhteistyössä on vuonna 2011 valmisteltu teknologian alan institutionaalista yhteistyöstä Chilen ja Uruguayn kanssa, sekä liitytty Yhdysvaltain koordinoimaan ja YK-säätiön

toimeenpanemaan kansainväliseen aloitteeseen energiatehokkaiden liesien saamiseksi kehitysmaiden asukkaille. Aloite korostaa naisten ja lasten elinolosuhteiden ja terveyden edistämistä sekä auttaa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä luomalla globaalit markkinat puhtaille ja tehokkaille kotitalouksien ruuanlaittoratkaisuille.

Suomen alueellinen kehitysyhteistyö Keski-Amerikassa vuonna 2011 oli yhteensä runsas viisi miljoonaa euroa. Keski-Amerikan alueellisen ympäristö- ja energiakumppanuusohjelman kolmas vaihe jatkuu edelleen vuoden 2012 loppuun saakka samoin kuin integroitu alueellinen ympäristö- ja metsähanke (FINNFOR).

Tämän lisäksi Suomi aloitti vuonna 2011 Keski-Amerikan alueellisen ruokaturva ohjelman (PRESANCA II) tukemisen. Suomi tukee myös edelleen yhteistyössä YK:n kehitysohjelman UNDP:n kanssa Rankaisemattomuuden vastaista komissiota (CICIG) Guatemalassa, jonka puitteissa on annettu koulutusta rikostutkinnassa poliisille ja syyttäjävirstolle ja jossa komission ja maan oikeuslaitoksen yhteistyön tuloksena on saatu selvitettyä useita merkittäviä rikostapauksia.

1.5 ITÄ-EUROOPPA, ETELÄ-KAUKASIA JA KESKI-AASIA SEKÄ LÄNSI-BALKAN

ITÄ-EUROOPPA, ETELÄ-KAUKASIA JA KESKI-AASIA

Itä-Euroopan, Etelä-Kaukasian ja Keski-Aasian kattava kehityspoliittisen puiteohjelman ns. Laajemman Euroopan aloitteen toimeenpanoa jatkettiin vuonna 2011, ja viimeisetkin ensimmäisen vaiheen hankkeet saatiin käyntiin. Aloite täydentää kehityspolitiikan keinoin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja sille on varattu yhteensä noin 50 miljoonaa euroa vuosille 2011-2014.

Puiteohjelman avulla pyritään edistämään laaja-alasta vakautta sekä taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Aloite painottaa alueellista konfliktien ennaltaehkäisyä, rauhanprosessien tukemista ja ympäristöyhteistyötä. Laajemman Euroopan aloitteen temaattiset painopistealueet ovat 1) turvallisuus, 2) kauppa ja kehitys, 3) tietoyhteiskuntakehitys, 4) energia- ja ympäristöyhteistyö sekä 5) yhteiskunnallinen kestävyys.

Laajemman Euroopan aloitteen yhteistyökumppaneiksi on valikoitunut alueellisen läsnäolon ja temaattisen osaamisen perusteella kansainvälisiä järjestöjä (ETYJ, FAO, ILO, UNDP, UNECE, UNEP), kansainvälisiä kansalaisjärjestöjä (PATRIR, EFCA) ja rahoituslaitoksia (EBRD, IFC, Maailmanpankki) sekä suomalaisia virastoja ja laitoksia. Laajemman Euroopan aloitteelle on luotu hallintomalli, jossa myös suomalaisten asiantuntijoiden hyödyntäminen ja Suomen näkyvyys on keskeisessä asemassa kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi kohdealueella. Pysyvän läsnäolon puuttuessa useimmista kohdemaista Suomen osallistuminen on varmistettu rekrytoimalla asiantuntijoita ohjelmien ja hankkeiden avaintehtäviin sekä toimimalla aktiivisesti ohjelmien hallintoelimissä. Suomen roolia on vahvistettu myös tekemällä laajaa sidosryhmäyhteistyötä. Ulkoministeriön rajallisten henkilöresurssien vuoksi on aloitteelle kehitetty hallintojärjestelyjä, joissa hallintovastuita on delegoitu tai ulkoistettu varsinaisen päätösvalan kuitenkin säilyessä aina ministeriöllä.

Suomen kehityspoliittisen ohjelman läpileikkaavia teemoja – tyttöjen ja naisten aseman sekä helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien edistäminen – on pyritty sisällyttämään kaikkeen toimintaan. Laajemman Euroopan aloitteen viiden painopistealueen sisällä on kehitetty lippulaivahankkeita, joilla on pyritty sekä suurempaan vaikuttavuuteen, parempaan näkyvyyteen ja myös helpompaan hallinnoitavuuteen. Esimerkkinä erityisesti helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksia edistävästä lippulaivahankkeesta vuonna 2011 alkoi Keski-Aasian oikeussektorihanke, jonka tavoitteena on parantaa oikeuspalvelujen saatavuutta ja ihmisten tietoisuutta omista oikeuksistaan.

Paikallisen yhteistyön määräraha (PYM) täydentää Laajemman Euroopan aloitteen hanketoimintaa ja on edistänyt paikallisen kansalaisyhteiskunnan toimintaa Itä-Euroopassa, Etelä-Kaukasuksella ja Keski-Aasiassa.

Vuoden 2011 aikana aloitettujen institutionaalisen kehitysyhteistyön instrumentin avulla toteutettavien IKI-hankkeiden kautta on voitu suhteellisen kevyin hallinnollisin menettelyin toteuttaa kumppanimaiden kapasiteettia vahvistavia hankkeita sekä mahdollistaa suomalaisen lisäarvon hyödynnettävyys konkreettisella ja näkyvällä tavalla. IKI-hankkeita on käytetty myös alueellisen yhteistyön kehittämiseen.

LÄNSI-BALKAN

Suomen, Euroopan Unionin ja muun kansainvälisen yhteisön tavoitteena Länsi-Balkanilla on tukea alueen maiden vakautta ja turvallisuutta sekä lähentymistä Euroopan unioniin. Nämä Euroopan köyhimpiin kuuluvat maat tavoittelevat EU:n jäsenyyttä, mutta niiden lähentyminen unioniin on eri vaiheissa. Suomi on tukenut Länsi-Balkania kokonaisvaltaisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan keinoin, joihin kuuluvat sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta, kaupallis-taloudellinen toiminta ja kehitysyhteistyö.

Vuonna 2011 Suomi tuki kehitystä Länsi-Balkanilla toimeenpanemalla aluetta koskevaa kehityspoliittista puiteohjelmaa (v. 2009–2013). Sen temaattiset painopisteet ovat vakaus ja turvallisuus, kauppa ja kehitys, ympäristö ja yhteiskunnallinen kestävyys. Alueellisen yhteistyön painopisteenä on ympäristö. Myös työllisyyden ja koulutuksen parantaminen on tärkeä kehityspoliittinen tavoite kaikissa alueen maissa. Vuonna 2011 päätettiin rahoittaa hankkeita, joiden kokonaisarvo on lähes kuusi miljoonaa euroa. Alueen edustustoilla, ml. Ankaran suurlähetystö, oli käytettävissään paikallisen yhteistyön määrärahoja, joilla rahoitettiin hankkeita lähinnä kansalaisyhteiskunnan ja yhteiskunnallisen kestävyuden vahvistamiseksi.

Maakohtainen painopiste Länsi-Balkanilla on Kosovo, jonka maksatukset vuonna 2011 olivat 2,2 miljoonaa euroa. Kosovon suuria haasteita ovat edelleen työttömyys ja köyhyys. Nuorten ja naisten työttömyysaste on erityisen korkea. Maan taloudellinen tilanne on vaikea, eikä pitkäaikainen taloudellinen kestävyys ole vielä vankalla pohjalla.

Kosovon talouden ja kaupan kehittämiseksi tehtiin päätös kauppa- ja kestävä kehitys -hankkeen aloittamisesta. Niin ikään päätettiin tukea hanketta, jossa tavoitteena on Kosovon diasporan osallistaminen maan taloudelliseen kehittämiseen. Suomi rahoitti myös kansainvälistä siviilitoimistoa (ICO) Kosovon valvotun itsenäisyyden toimeenpanemiseksi ja osallistui alueellisen yhteistyöneuvoston (Regional Cooperation Council -RCC) toimintaan sekä tuki sen sihteeristöä taloudellisesti.

Kosovon yhteiskunnallisen vakauden lujittamiseksi Suomi tukee ECMI:n (European Centre for Minority Issues) desentralisaatiohanketta, joka keskittyy paikallishallinnon tukemiseen monietnisissä kunnissa. ECMI korostaa paikallistason ja vähemmistöjen osallistumisen tärkeyttä desentralisaatioprosessissa sekä paikallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja päättäjien tilivelvollisuutta.

Suomi tukee myös Kosovon metsäsektorin uudistamista ja metsästrategian toimeenpanoa yhteistyössä FAOn kanssa. Samalla tarkoituksena on tukea integroitua metsähallintoa ja käytäntöjä sekä ilmastonmuutoksen hillintää metsäsektorilla. Hanke tukee osaltaan desentralisaatiota ja edistää paikallisyhteisöjen osallistumista varsinkin maaseudun kunnissa. Kosovossa edistetään UNDP:n toimeenpaneman hankkeen avulla Dragashin kunnassa ekologisesti, yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestävää kehitystä. Hankkeen avulla valmistellaan suunnitelmia ympäristön suojelemiseksi, toimeentulon parantamiseksi ja energiahuollon järjestämiseksi. Maailmanpankin hallinnoimassa ja myös Suomen tukemassa kestävä työllisyyden kehityspolitiikan ohjelmassa (Sustainable Employment Development Policy Program), tuetaan Kosovon hallitusta kestävä työllisyyden toteuttamiseksi.

Vuonna 2011 Suomi käynnisti Kosovossa YK:n Kosovon tiimin (UNKT) toteuttamana hankkeen naisiin kohdistuvan väkivallan poistamiseksi. Uusia hankkeita ovat myös erityisopetushanke Kosovossa sekä ammattitaitojen kehittämishankkeet Kosovossa (mm. maatalousneuvonantajien koulutus) ja Makedoniassa.

Albania on Länsi-Balkanin köyhimpiä maita. Köyhyyden vähentämiseksi myös YK-järjestöt toteuttavat maassa hankkeita, mikä edellyttää kokonaisvaltaista ja koordinoitua toimintaa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Suomi tuki yksi YK -ohjelmaa Albaniassa.

Alueellisena hankkeena päätettiin biodiversiteettitoimintasuunnitelmaverkoston kehittämisen tukemisesta paikallistasolla. Käynnissä olleita muita alueellisia hankkeita ovat metsäsektorilla metsäpolitiikan ja -talouden koulutuksen ja tutkimuksen tukiohjelmaa (FOPER II) Euroopan metsäinstituutin EFIN kanssa. Kestävän kehityksen opetusta tuettiin alueellisen ympäristökeskuksen (REC) kautta. Biodiversiteetin suojeleohjelmaa (SEE BAP) tuettiin yhteistyössä Euroopan luonnonsuojelukeskuksen (ECNC) kanssa. Kestävä kehitys suojeleilla raja-alueilla -ohjelmaa tukemalla (IUCN) on pyritty biodiversiteetin suojeluun ja suojelualueiden hallinnon tehostamiseen ja erityisesti rajat ylittävän yhteistyön parantamiseen luomalla tehokas luonnonsuojelualueiden verkosto. Ympäristöturvallisuutta pyritään parantamaan rahoittamalla ympäristö- ja turvallisuus -aloitetta Länsi-Balkanilla (ENVSEC). Suomi tuki myös turvallisuuden ja tutkimuksen kehitysyhteistyötä alueella.

Suomi edisti Länsi-Balkanille kohdistuvia investointeja, joiden tavoitteena on erityisesti maiden tuotantokyvyn ja liiketoimintaympäristön parantaminen, maaseudun taloudellinen kehitys ja työllisyyden parantaminen. Yhteistyön välineenä on EU:n, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki EBRD:n, Euroopan investointipankin EIB:n ja Euroopan neuvoston kehityspankin CEB:n yhteinen Länsi-Balkanin investointikehitys (WBIF). Ohjelma kehittää kumppanimaiden kauppakapasiteettia ja parantaa maiden kilpailukykyä huomioiden erityisesti pk-yritysten toimintaedellytykset.

2 EU-YHTEISTYÖ

EU-yhteistyössä jatkettiin Suomen kehityspoliittisten prioriteettien edistämistä täydentävyyden, tuloksellisuuden ja johdonmukaisuuden periaatteiden pohjalta joulukuussa 2009 hyväksytyyn kehityspoliittiseen EU-vaikuttamislinjauksen mukaisesti, sekä 2007 kehityspoliittiseen ohjelmaan ja kesäkuun 2011 hallitusohjelmaan nojautuen.

EU ja sen jäsenmaat ovat maailman suurin kehitysavun antaja vastaten yli puolesta maailman kehitysavusta. Vuonna 2010 EU:n virallinen kehitysapu yletti korkeammalle kuin koskaan aiemmin. Rahassa mitattuna apu oli 53,8 miljardia euroa eli noin 0,43 prosenttia EU:n yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Samana vuonna EU-komission hallinnoima ulkoinen apu (ml. Euroopan kehitysrahasto EKR) oli 8 % kokonaisbudjetista ja tästä 96 % oli viralliseksi kehitysavuksi (ODA) laskettavaa. Pelkästään Euroopan komission ja EU-edustustojen hallinnoimaan kehitysyhteistyöhön (ODA) sidotut varat EU:n talousarviossa olivat v. 2011 noin 8,4 miljardia euroa ja maksatukset noin 6,5 miljardia euroa. EU:n talousarvion ulkopuolisen EKR:n kautta kanavoitiin ennusteiden mukaan n. 3,7 miljardia euroa sitoumuksina ja n. 3,4 miljardia euroa maksatuksina vuonna 2011.

Perinteisesti Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista noin viidennes on kanavoitu EU:n kautta. Vuonna 2011 EU:n kautta kanavoitiin 155,1 miljoonaa euroa. Euroopan komissio kokoaa vuosittain raportin kehityspolitiikan ja yhteistyön toteutuksesta.

Komission hallinnoimaa kehitysyhteistyötä rahoitetaan sekä EU:n budjetin että Euroopan kehitysrahaston (EKR) kautta. EU:n budjetin suurin ulkosuhderahoitusinstrumentti on DCI (Development Co-operation Instrument), jonka suuruus vuosille 2007-2013 on lähes 17 miljardia euroa. Siitä rahoitetaan maa- ja aluekohtaista kehitysyhteistyötä Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa, Keski-Aasiassa, Lähi-idässä ja Etelä-Afrikassa. DCI:n temaattinen yhteistyö on em. alueita maantieteellisesti kattavampaa.

Temaattinen yhteistyö kattaa ympäristön ja luonnonvarojen kestävä hoidon ja ruokaturvan edistämisen, muuttoliike- ja turvapaikkakäsymykset sekä investointi ihmisiin (terveys, koulutus, sukupuolten välinen tasa-arvo, sekä muu sosiaalinen ja inhimillinen kehitys). Lisäksi DCI:stä tuetaan valtioista riippumattomia toimijoita ja paikallisviranomaisia. Muita EU:n budjetin alaisia kehitysyhteistyötä rahoittavia ulkosuhderahoitusinstrumentteja ovat: Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI), EU:n demokratia- ja ihmisoikeusinstrumentti (European Instrument for Democracy and Human Rights, EIDHR) sekä EU:n laajentumisinstrumentti IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance), jonka avulla valmistellaan uusien jäsenmaiden liittymistä Euroopan unioniin. IPA:sta tuetaan Islantia, Turkkiä ja Länsi-Balkanin maita instituutioiden kehittämisessä eri hallinnonaloilla mm. teknisen avun hankkeina, institutionaalisen kehittämisen yhteistyö (twinning) -hankkeina ja suorina investointeina. Myös ENPI-rahoitusta käytetään twinning-hankkeisiin. Suomi voitti vuonna 2011 twinning-hankkeita noin 7 miljoonan euron edestä ja hankkeita oli käynnissä 14 vuoden 2011 aikana.

EU:n budjetin ulkopuolisesta Euroopan kehitysrahastosta (EKR) rahoitetaan yhteistyötä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT) kanssa Cotonoun sopimuksen mukaisesti. Vuosien 2008-2013 10. EKR:n kokonaissumma on 22 628 miljoonaa euroa, josta Suomen maksuosuus on 1,47 %. Vuonna 2011 Suomi maksoi EKR:oon 48,60 miljoonaa euroa.

Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n kehitysyhteistyövarojen käyttöön komission vetämissä, kutakin instrumenttia varten perustetussa hallintokomiteassa ns. komitologia-menettelyn mukaisesti. Suomen edustustoilla on mahdollisuus vaikuttaa ohjelmointiprosessiin maatasolla.

Vuonna 2011 EU:n kehitysyhteistyön ja -politiikan toimeenpanoon vaikutti osaltaan Lissabonin sopimuksen jälkeinen tilanne, erityisesti EU:n ulkosuhdehallinnon (EUH) toiminnan varsinainen käynnistyminen yhtäaikaaisesti komissiossa tapahtuneen kehityspääosastojen yhdistymisen (DG DEV + AIDCO = DEVCO) kanssa. EUH:iin perustettu kehityskoordinaatioyksikkö aloitti toimintansa, ja sillä pitäisi olla tärkeä rooli kehityspolitiikan agendan edistämiseksi neuvostossa, kuten myös EUH:in, komission ja kiertävän puheenjohtajamaan välisen institutionaalisen yhteistyön toimivuudella. Kehitysyhteistyön ohjelmointiin liittyvien Lissabonin sopimuksen tuomien vastuunjakomuutosten käytännön vaikutukset ja toimivuus tullaan näkemään vasta vuoden 2012 puolella. Esimerkiksi ohjelmointisuuntaviivojen laatiminen on yhä käynnissä.

Kokonaisuudessaan vuosi 2011 merkitsi tammikuusta joulukuuhun vilkasta osallistumista kahteen merkittävään ja suureen asiakokonaisuuteen: yhtäältä EU:n kehityspolitiikan tulevan suunnan luomiseen ja toisaalta alustavaa vaikuttamista sen toimeenpanon järjestämiseen tulevien 2014-2020 rahoituskehysten kautta.

EU:n kehityspolitiikan uudistamiseen tähtäävä komission tiedonanto "Muutoksen Agenda" EU:n kehityspolitiikan vaikuttavuuden lisäämisestä ja sitä täydentävä tiedonanto budjettituesta kolmansille maille julkaistiin lokakuussa 2011 laajamittaisten konsultaatioiden jälkeen. Suomi on tukenut komission esityksiä EU:n kehitysyhteistyön kohdentamisesta köyhimpiin maihin, EU-koordinaation tiivistämistä sekä EU:n yhteisohjelmointia. Suomi on ollut tiiviisti mukana vaikuttamassa EU:n kehitysyhteistyön keskittämiseen tukemaan ihmisoikeuksia, hyvää hallintoa ja demokratiaa sekä inhimilliseen kehitykseen tähtäävää osallistavaa ja kestävää kasvua. Samalla Suomi on toistuvasti tuonut esille tarpeen mahdollisimman kokonaisvaltaiseen EU-politiikkaan kehityksen kannalta, jossa ulkosuhteiden johdonmukaisuus ei yksin riitä. EU:n sisäisten politiikkojen (esim. kauppa, maatalous, energia, ilmasto, siirtolaisuus, tutkimus) ulkoisten ulottuvuuksien johdonmukaisuus kehitystavoitteiden kanssa on tarpeen kasvavassa määrin. Tämä tulee esille myös mm. Rio+20 -konferenssiin valmistauduttaessa.

Komissio antoi instrumenttikohtaiset asetusesitykset ulkosuherahoituksesta joulukuussa 2011. Suomen ajaman linjan mukaisesti komissio esittää, että niin kutsuttujen perinteisten kehitysrahoitusvälineiden eli kehitysyhteistyöinstrumentti DCI:n ja budjetin ulkopuolisen Euroopan kehitysrahaston (EKR) päätavoitteina pysyy köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen linjassa vuosittain asetettujen tavoitteiden kanssa. Suomi on korostanut apuinstrumenttien käytännön toimivuutta ja vaikuttavuutta, mukaan lukien jo edellisissä kehyksissä tehty instrumenttien määrän vähentäminen ja rahoitusarkkitehtuurin virtaviivaistaminen. Suomi on myös tukenut EU:n avun eriyttämisperiaatetta: erilainen suhtautuminen eri tulotason maihin on usein perusteltua, huomioiden myös kansalliset voimavarat ja tulonjaon kysymykset.

Vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla yksi keskeisimpiä asioita oli EU:n valmistautuminen ja yhteisen kannan sopiminen YK:n vähiten kehittyneitä maita (LDC) koskevaan YK-konferenssiin Istanbulissa toukokuussa 2011. Toinen merkittävä virstanpylväs oli laatuaan ensimmäisen vuosittaisen julkista kehitysapua (ODA) koskevan raportin laatiminen Eurooppa-neuvostolle edellisenä vuonna esitetyn pyynnön pohjalta. Suomi puolestaan näyttäytyi raportissa yhtenä yhdeksästä EU:n jäsenmaasta, jotka saavuttivat vuoden 2010 ODA-tavoitteensa (0,51% BKT:sta). Kesäkuussa 2011 Eurooppa-neuvosto uudelleen vahvisti 0,7% tavoitteen vuoteen 2015 mennessä.

Vuoden 2011 toisella puoliskolla neuvoteltiin EU:n yhteinen kanta Busanin 4. korkean tason tuloksellisuusfoorumiin. Myös Suomelle Busan oli kertomusvuoden tärkein kehityspoliittinen kokous ja vaikuttamisen prioriteetti EU:n sisällä.

Suomi pyrki osaltaan tuomaan avun tuloksellisuutta koskevaa tematiikkaa esille myös transatlanttisessa kehitysvuoropuhelussa, erityisesti EU-USA -työohjelman valmistelun yhteydessä. Suomi osallistui pitkälle omasta aloitteestaan vuonna 2009 käynnistyneen dialogin edelleen kehittämiseen aktiivisesti korostaen

sekä käytännön yhteistyön jalkauttamisen tärkeyttä kentällä että korkean tason politiikkakoordinaatiota eri kansainvälisillä foorumeilla ja prosesseissa.

EPA (Economic Partnership Agreements) talouskumppanuussopimusten neuvotteluissa eri alueellisten maaryhmien kanssa ei tapahtunut merkittävää edistystä vuonna 2011. Varsinainen EPA-sopimus on allekirjoitettu vain Karibian alueen (Cariforum) kanssa, mutta senkin toimeenpano on edennyt hitaasti ja voimaan astuminen vaatii vielä kaikkien osapuolien ratifioinnin. Suomi ratifioi em. sopimuksen 25.11.2011. Yleisesti ottaen EPA-neuvottelujen esteinä ovat olleet Unionin ja AKT-maiden näkemuserot sopimusten kattavuudesta ja WTO-mukaisuuden varmistamisesta sekä kumppaneiden erimielisyydet tiettyjen maaryhmien ja alueellisten organisaatioiden välillä. AKT-puolella ei ole ollut enää samanlaista neuvotteluhalukkuutta kuin neuvottelujen alkaessa. Samalla komissio on pyrkinyt vauhdittamaan neuvotteluita yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP)- ja markkinoillepääsyasetuksen (MAR) muutosesitysten kautta. Näiden esitysten vaikutukset ylemmän keskitulon maihin ja niiden mahdolliseen tippumiseen etuusjärjestelmien piiristä tulevat olemaan keskeisiä kysymyksiä neuvotteluprosessien tulevassa etenemisessä tai sen puutteessa. Suomi on korostanut riittävän joustavuuden ja asymmetristen myönnytysten tarvetta kehitysmaille.

Vuoden 2011 lopussa ilmestyivät komission raportit kehityspoliittisesta johdonmukaisuudesta ja EU:n tasa-arvotoimintasuunnitelman toimeenpanosta, joihin molempiin Suomi on antanut panoksensa ja joiden tarkempi käsittely jää vuodelle 2012.

3 MONENKESKINEN YHTEISTYÖ

3.1 YHTEISTYÖ YK:SSA

Suomi tukee YK:n aseman vahvistamista kansainvälisen kehityspolitiikan keskeisenä toimijana sekä järjestön uudistamista ja sen toiminnan tehostamista. Suomi vaikuttaa aktiivisesti YK:n talous- ja sosiaali-neuvostossa (ECOSOC) ja yleiskokouksen taloudellisia ja kehityskysymyksiä käsittelevässä II-komiteassa, samoin kuin YK:n ohjelmissa, rahastoissa ja erityisjärjestöissä, joita Suomi eri tavoin tukee. Vuonna 2011 yleisavustukset YK-järjestöille olivat yhteensä noin 107 miljoonaa euroa. YK:n kautta Suomen kehityssponsitteluita kyettiin suuntaamaan laajalti ympäri maailman.

YK:n toimintakyvyn vahvistamiseksi Suomi tuki aktiivisesti sen kehityssektorin reformia ja YK-järjestelmän kautta kanavoitavan avun tuloksellisuuden lisäämistä. Erityisesti painotettiin järjestöjen välistä yhteistyötä maatasolla sekä niiden hallintokäytäntöjen yhtenäistämistä ja toiminnan yleistä tehostamista. Tukemalla kenttätöimintään kohdistuvaa Yksi YK -aloitetta pyrittiin edistämään eri järjestöjen työskentelyä yhden ohjelman, yhden johtajan, yhden budjetin ja yksien toimitilojen puitteissa. Aloitteen kahdeksasta pilottimaasta valmistuivat evaluaatiot. Suomi osallistui marraskuussa pidettyyn konferenssiin, jossa hankkeen etenemistä arvioitiin.

Kehityssektorin uudistamisessa arvioitiin saavutetun edistystä, samalla kun katsottiin paljon työtäkin vielä olevan jäljellä. Suomi näki niin YK:n reformin kuin sukupuolten tasa-arvoon liittyvien kysymysten edistämisen kannalta merkittävänä edistysaskeleena vuoden alusta toimintansa käynnistäneen YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin, jonka myötä yhdistettiin YK:n eri tasa-arvotoimintoja. UN Womenin luomista vahvasti tukenut Suomi kolminkertaisti tukensa järjestölle (suhteessa UNIFEM:lle aiemmin annettuun tukeen).

Yhteistyössä muiden avunantajamaiden kanssa Suomi vaikutti aktiivisesti tukemiensa järjestöjen hallintoelimityksissä sekä myös kahdenvälisten kontaktien kautta eri tasoilla. Kertomusvuonna Suomessa vierailivat YK:n väestöraho UNFPA:n, YK:n HIV/AIDS-ohjelma UNAIDS:n, YK:n tasa-arvojärjestö UN

Womenin sekä YK:n lastenrahasto UNICEF:n pääjohtajat. Nämä tapasivat Suomessa niin valtionjohtoa, kansanedustajia kuin kansalaisyhteiskunnan edustajia. Vierailut saivat myös mediassa näkyvyyttä.

YK-järjestöistä rahallisesti vahvimmin tuettiin väestörahasto UNFPA:aa, joka edistää Suomelle keskeisiä seksuaali- ja lisääntymistervetyteen ja oikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Tärkeimpiin tuen kohteisiin kuuluivat myös YK:n kehitysohjelma UNDP ja lastenrahasto UNICEF. Suomi oli aktiivinen toimija ja rahoittaja myös terveyden edistämisen kannalta keskeisissä järjestöissä kuten WHO:ssa ja UNAIDS:ssa. Näiden toiminnassa Suomi painotti mm. terveysjärjestelmien vahvistamista sekä ennaltaehkäisyä. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n kautta rahoitettiin metsä- ja ilmastokysymysten kannalta keskeisiä hankkeita. Tukea kanavoitiin myös Maailman elintarvikeohjelma WFP:n ja YK:n huume- ja rikosjärjestö UNODC:n kautta sekä kehitystaloustutkimukseen tukemalla Helsingissä sijaitsevaa YK-yliopiston WIDER-instituuttia.

Suomi edisti vähiten kehittyneiden maiden asemaa Istanbulissa toukokuussa järjestetyssä YK:n neljännessä vähiten kehittyneitä maita koskevassa konferenssissa. Suomen pysyvä edustaja New Yorkissa toimi tärkeässä tehtävässä konferenssin loppuasiakirjaneuvotteluiden puheenjohtajana, ja Suomen valtuuskuntaa konferenssissa johti tasavallan presidentti Tarja Halonen.

New Yorkissa kesäkuussa järjestetyssä HIV/AIDS-huippukokouksessa Suomi painotti mm. nuorten asemaa ja kokonaisvaltaisen seksuaalisuuskasvatuksen merkitystä. Syyskuussa YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä järjestetyssä ei-tarttuvien tauteja koskevassa korkean tason kokouksessa Suomea edusti kehitysministeri Heidi Hautala. Suomi toi kokouksessa esille mm. kouluruokailun merkitystä terveyden edistämisen kannalta. Genevessä heinäkuussa järjestetyssä YK:n talous- ja sosiaalineuvosto ECOSOC:n vuosi-istunnossa Suomi osallistui mm. koulutuskeskustelua koskevaan keskusteluun.

Neuvottelut YK:n turvallisuusneuvoston uudistamisen osa-alueista jatkuivat yleiskokouksessa. Suomi katsoo turvallisuusneuvoston uudistamisen olevan olennainen osa koko YK-järjestelmän uudistamista. Uudistuksen myötä tulisi pyrkiä saamaan aikaan työmenetelmiltään uudistunut ja nykyistä kansainvälistä järjestelmää aidosti heijastava elin.

Kertomusvuonna YK:n ympäristöohjelman (UNEP) ministeriryhmä Suomen ja Kenian johdolla jatkoi työtä kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamiseksi YK:n alaisuudessa. Helsingissä marraskuussa pidetyssä korkean tason kokouksessa hyväksyttiin loppuasiakirja, joka sisältää useita kansainvälistä ympäristöhallintoa vahvistavia toimenpiteitä. Kokouksen tulokset käsiteltiin UNEPin hallintoneuvostossa vuonna 2011 ja ne ovat osa YK:n kestävän kehityksen konferenssin (2012) valmisteluja. Suomi tukee YK:n ympäristöjärjestön perustamista ja kansainvälisten ympäristötoimijoiden tehokasta koordinaatiota kestävän kehityksen instituutioiden reformipyrkimyksissä.

Kesäkuussa 2012 järjestettävän YK:n kestävän kehityksen konferenssin (Rio+20) valmistelut jatkuivat 2011 New Yorkissa järjestetyillä kolmella virallisella valmistelukokouksella, sekä useilla alue- ja maataso-tilaisuuksilla. YK:n jäsenvaltiot, YK-toimijat ja relevantit sidosryhmät jättivät YK-sihteeristölle kontribuutionsa niistä aiheista ja teemoista, joita ne halusivat käsiteltävän neuvotteluprosessissa. Suomi vaikutti EU:n kantaan sekä lokakuussa hyväksytyihin ympäristöministerineuvoston päätelmiin. Kansallisen tason valmisteluja jatkettiin poikkihallinnollisessa valmistelukomiteassa, joka kokoontui myös laajassa, päätoimijaryhmien edustajilla vahvistetussa kokoonpanossa.

Vuonna 2011 Suomi tuki YK:n pääsihteerin kestävän kehityksen paneelin toimintaa. Paneelin toisena rinnakkaispuheenjohtajana toimii presidentti Tarja Halonen. Paneeli järjesti kertomusvuonna neljä kokousta, yhden niistä Helsingissä. Suomen ja Tansanian ulkoministerien välisessä tapaamisessa YK:n yleiskokouksen avajaisviikolla syyskuussa 2011 sovittiin Helsinki-prosessi +10 -konferenssin (HP +10) järjestämisestä Helsingissä vuoden 2012 alkupuolella.

Suomi toimi kertomusvuonna aktiivisesti kansainvälisten ympäristösopimusten toteutusta tukevan Maailmanlaajuisen ympäristörahasen (GEF) lisärahoitusneuvotteluissa sovittujen uudistusten toimeenpanossa ja valmistautui 2012 alkavaan äänestysryhmänsä vetorooliin johtokunnassa. Suomen osuus GEF:n vuosien 2010–2014 rahoituksesta on 57 miljoonaa euroa. Suomi pyrki vahvistamaan ja tehostamaan YK:n ympäristöohjelman (UNEP) toimintaa osana ympäristö- ja kehityspoliittisia tavoitteitaan mm. tukemalla haavoittuvien rajavesialueiden tukiohjelmaa (Transboundary Waters Assessment Programme). Osana YK-reformia Suomi jatkoi kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamista, tavoitteenaan YK:n ympäristöjärjestön (UNEO) perustaminen. Suomi jatkoi UNEP:n toiminnan vahvistamista myös ympäristödiplomatian ja konfliktien jälkeisen toiminnan alueilla ja edisti sen ympäristöturvallisuusasiantuntemuksen laajempaa hyödyntämistä.

Suomi jatkoi tukeaan YK:n ympäristöohjelman hankkeelle, jonka tavoitteena on parantaa Kaakkois-Aasian maiden ilmastonmuutosvirkamiesten tietotaitoa edistämällä alueellista verkostoitumista ja tarjoamalla välineitä maiden väliseen yhteistyöhön. Hanke edistää kohdemaiden valmiutta osallistua kansainväliseen ilmastoneuvotteluprosessiin ja aikanaan uuden ilmastopimuksen toteutukseen ja ilmastotoimien integroimiseen muuhun kansalliseen toimintaan.

Suomi antoi tukea erityisesti kehitysmaiden kestäväan kaupungistumiseen liittyviä kysymyksiä käsittelevän YK-asuinyhdyskuntaohjelman (UN-Habitat) toimintaan.

YK:n apulaisasiantuntija- ja vapaaehtoistoimintaa tuettiin noin kahdeksalla miljoonalla eurolla. Suomalaisia apulaisasiantuntijoita toimi vuoden 2011 lopussa 100 ja YK-vapaaehtoisia 43 henkilöä 30:ssä eri YK-järjestössä ympäri maailman. Pohjoismaista Suomi on merkittävin apulaisasiantuntijoiden rahoittaja. Suomen yli 40 vuotta jatkunut apulaisasiantuntijaohjelma evaluoitiin ensimmäistä kertaa vuonna 2011. Evaluaatio toteaa, että suomalaisten siirtyminen järjestöjen palvelukseen JPO-kauden jälkeen on melko vähäistä. Evaluaation mukaan tulisi mm. kiinnittää enemmän huomiota valittaviin tehtäviin ja järjestöihin, hyödyntää aiempien JPO:iden kokemusta valmennuksessa ja vahvistaa edustustojen mukanaoloa eri vaiheissa. Ministeriön tulisi vahvemmin panostaa JPO:den tukeen ennen siirtymistä, palveluaikana ja sen jälkeen. Evaluaation tuloksena päätettiin useista toimenpiteistä, joiden tavoitteena on vahvistaa ohjelman tuloksellisuutta ml. edistää suomalaisten rekrytoitumista YK-järjestelmään.

Kertomusvuonna Suomi on tukenut YK:n korruptionvastaisen sopimuksen (UNCAC eli UN Convention Against Corruption) toimeenpanoa sekä YK:n Wienissä toimivan UNODC:n (UN Office of Drugs and Crimes) korruptionvastaista toimintaa. YK:n korruptionvastaisen sopimuksen mukainen vertaisarviointi käynnistyi kertomusvuonna. Suomi arvioitiin ensimmäisten joukossa ja arvioinnin myönteiset tulokset löytyvät kokonaisuudessaan oikeusministeriön ja UNODC:n verkkosivuilta. Ulkoasiainministeriö osallistuu aktiivisesti Suomen kansainvälisen korruptionvastaisen ohjelman toteutukseen.

YK:n rauhanrakentamisrahaston PBF:n (Peace Building Facility) tehtävänä on tukea rauhanrakentamishankkeita, joilla avustetaan konflikteista selvinneitä maita kestäväan rauhaan ja kehitykseen. Suomi on tukenut rahastoa sen perustamisesta v. 2006 lähtien ja kertomusvuonna jatkanut rauhanrakentamisrahaston tukea 2 miljoonalla eurolla.

Suomi on edistänyt kestäväan kehitykseen, rauhan- ja kulttuurien väliseen vuoropuheluun sekä tasa-arvoon liittyvien asioiden huomioonottamista UNESCO:n ohjelmatoiminnassa. Vuonna 2011 Suomi jatkoi tukeaan myös UNESCO:n erityisohjelmille.

3.2 KANSAINVÄLISET RAHOITUSLAITOKSET

Kehitysrahoituslaitoksista Suomen yhteistyökumppaneita ovat Maailmanpankkiryhmä (WBG), Afrikan (AfDB), Aasian (AsDB) ja Latinalaisen Amerikan (IDB) alueelliset kehitysrahoituslaitokset, Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto (IFAD) sekä Pohjoismainen kehitysrahasto (NDF). Vuonna 2011 Suomi tuki kehitysrahoituslaitoksia osallistumalla näiden köyhimmille maille tarkoitettuihin pehmeäehtoisten rahastojen rahoittamiseen yhteensä n. 88 miljoonalla eurolla. Kaiken kaikkiaan kv. kehitysrahoituslaitosten kautta tehdyt maksatukset v. 2011 olivat noin 112 miljoonaa euroa.

Perusrahoituksen lisäksi Suomi vaikuttaa pankkien toimintaan erilaisten rahastojen kautta. Suomalaisista instituutioista esimerkiksi eduskunta on ollut mukana toteuttamassa Maailmanpankki-instituutin koulutusohjelmaa kehitysmaiden parlamentaarisille. Eräiden rahastojen puitteissa on tarjoutunut mahdollisuuksia tutkijoille ja kansalaisyhteiskunnalle vaihtaa ajatuksia Maailmanpankin edustajien kanssa temaattisista kysymyksistä. Ilmastonmuutokseen vaikuttaminen näkyy myös vahvasti rahastoyhteistyössä. Esimerkkeinä mainittakoon mm. Maailmanpankin kestävä kehityksen rahasto (ESSD) ja IDB:n ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tähtäävää SECCI-rahasto. Maailmanpankin ihmisoikeusrahaston (NTF) kautta tuetaan puolestaan ihmisoikeusnäkökulman huomioimista pankin toiminnassa. NTF järjesti Helsingissä lokakuussa 2011 koulutusseminaarin. Kaiken kaikkiaan Maailmanpankin erilaisten rahastojen kautta kanavoitiin kehitysyhteistyövaroja yhteensä 66.6 miljoonaa euroa¹.

Erityisesti vuonna 2011 Suomi ajoi kehitysrahoituslaitoksissa niiden tuloksellisuuden vahvistamista, sekä osallistavan kehityksen ja kasvun edistämistä. Maailmanpankissa Suomi keskittyi vuonna 2010 tehtyjen hallintouudistusten ja uuden strategian toimeenpanon seurantaan ja vaikuttamistyöhön. Uuden strategian mukaisesti pankki keskittyy entistä tiiviimmin köyhyyden vähentämiseen erityisesti Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, ilmastonmuutoksen vastaisiin ja sopeuttaviin toimiin, ruokaturvan varmistamiseen, hyvän hallintotavan vahvistamiseen ja korruption vastaiseen taisteluun sekä kehitysmaiden kriisien sieto- ja hallintakyvyn vahvistamiseen. Kertomusvuonna pankille hyväksyttiin koko sen toiminnan tuloksellisuutta laajasti mittaava tulokortti (*corporate scorecard*). Myös kaikilla alueellisilla kehityspankeilla on käytössään vastaava tuloksellisuuden seurantatyökalu.

Vuonna 2011 Suomi teki päätöksen osallistua IFAD:n 9. lisärahoitukseen ja otti osaa Aasian kehitysrahaston 11. lisärahoitusneuvotteluihin, jotka saatetaan päätökseen vuoden 2012 alkupuolella. Kehitysmaiden velkatilanteen helpottamiseksi jatkettiin toimintaa monenkeskisen velkahelpotus-aloitteen (MDRI) ja raskaasti velkaantuneiden kehitysmaiden HIPC-ohjelman puitteissa. Ohjelmia tuettiin yhteensä n. 10 miljoonalla eurolla vuonna 2011. Ohjelmien 40 maasta 32 on saattanut ne tähän mennessä loppuun ja saanut velkahelpotuksia USD 85 miljardin arvosta.

Esimerkkeinä kehitysrahoituslaitosten tavoitteista ja tuloksista:

Maailmanpankin IDA on sitoutunut tuottamaan vuoteen 2015 mennessä mm. 1 miljoonan opettajan rekrytoinnin ja koulutuksen, 800 000 odottavan äidin neuvolapalvelut sekä 36 miljoonalle ihmiselle puhtaan juomaveden.

Aasian kehitysrahasto (AsDF) paransi vuosina 2004–2010 yli 21 miljoonan lapsen ja nuoren koulukäynnin edellytyksiä rakentamalla yli 135,000 uutta tai paranneltua luokkahuonetta ja rahoittamalla 667,000 opettajan kouluttautumista; kunnosti 44,000 km teitä, mikä on auttanut 211 miljoonan ihmisen palvelujen saatavuutta ja taloudellisia mahdollisuuksia; järjesti puhtaan veden saannin yli 2 miljoonaan talouteen rakentamalla tai kunnostamalla noin 18,000 km vesijohtoja; kytki yli 1.6 miljoonaa taloutta sähköverkkoon rakentamalla tai parantamalla yli 34,000 km sähkön siirto- ja jakoverkkoja.

---

¹ Pl. velkahelpotukset

4 KANSALAI SJÄRJESTÖYHTEISTYÖ

Ulkoministeriön tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle vuonna 2011 oli kaikkiaan 92,4 miljoonaa euroa, joka on vajaat 12 prosenttia varsinaisen kehitysyhteistyön maksatuksista.

Ministeriö tukee miltei 300 järjestön kehitysyhteistyöhankkeita 90 maassa, myös maissa, joissa Suomella ei ole edustustoa. Valtaosa järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeista toimii opetuksen, terveyden, hyvän hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan aloilla. Suurin osa avusta kohdistuu Afrikkaan ja Aasiaan. Suurimpia kohdemaita ovat Etiopia, Tansania, Kenia, Somalia, Intia ja Nepal. Lisäksi yksikkö tukee noin sadan suomalaisen järjestön kehitysviestintä- ja kasvatushankkeita Suomessa.

Vuonna 2011 toteutettiin kehityspoliittista kansalaisyhteiskuntalinjausta tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Linjauksen päätavoite on vähentää kehitysmaiden köyhyyttä kestäväällä tavalla. Tavoitteen saavuttamiseksi linjauksessa kiinnitetään erityistä huomiota kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien kapasiteetin vahvistamiseen. Linjaus korostaa Pariisin julistuksen ja Accran toimintaohjelman toimeenpanon merkitystä ja mahdollisuuksia avun tuloksellisuuden parantamiseksi. Linjauksessa ministeriö asettaa tavoitteeksi kumppanuuksien luomisen ja edistämisen kansalaisyhteiskunnan, julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin välillä. Samoin suomalaisen kansalaisyhteiskunnan keskinäisen yhteistyön tiivistäminen asetetaan linjauksen yhdeksi päämääräksi. Yhteistyön toivottavana tuloksena ovat uudet innovaatiot ja hyvien käytäntöjen jakaminen.

Kertomusvuonna saatiin valmiiksi hanketuen ohjeistus, valmisteltiin kansalaisjärjestötuen nettipohjaisen hakumenettelyn käyttöönottoa, järjestettiin kaksi kansalaisjärjestöseminaaria sekä osallistuttiin aktiivisesti samanmielisten avunantajamaiden yhteistyöhön avun ehtojen koordinoimiseksi ja harmonisoimiseksi.

5 KORKEAKOULUYHTEISTYÖ JA KEHITYSPOLIITTINEN TUTKIMUS

Korkeakoulujen yhteistyöinstrumentti Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument (HEI ICI) tukee suomalaisten ja kehitysmaiden korkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita. Hankkeet edistävät kehitysmaan korkeakoulujen hallinnollista ja opetuksellista kapasiteettia ja tukevat näiden tahojen omia kehittämissuunnitelmia. Päätökset ensimmäisistä ohjelmasta rahoitettavista hankkeista tehtiin keväällä 2011, jolloin myönnettiin n. 5,7 miljoonaa euroa yhteensä 15 verkostolle. Kolmivuotisen ohjelmakauden päätyttyä vuoden lopussa 2011 teetettiin ohjelman toteutuksesta ulkopuolinen arviointi, joka keskittyi tarkastelemaan käynnissä olevan ohjelman rakenteellista toimivuutta ja teki suosituksia ohjelman laadun ja sen käytännön toteutuksen parantamiseksi. Muilta osin korkeakoulu yhteistyötä tukevien instrumenttien (HEI ICI ja North-South-South) ohjelmahallinnon synergioita vahvistettiin.

Suomi uudisti vuonna 2011 kolmivuotissopimuksen Pohjoismaisen Afrikka-instituutin perusrahoituksen tukemisesta (400 000 eur/vuosi) sekä osallistui instituutin kesällä 2011 isännöimän ECAS4-Afrikan tutkimuskonferenssin rahoittamiseen. Pohjoismainen Afrikka-instituutti toimii Afrikkaa koskevan tiedon, tutkimuksen ja opiskelun edistäjänä Pohjoismaissa sekä edesauttaa afrikkalaisten ja pohjoismaisten tutkijoiden yhteistyötä. Suomi toimii tällä hetkellä (2010–2012) instituutin tutkimus- ja ohjelmaneuvoston puheenjohtajana.

Suomen Akatemian kautta tuettiin kansainvälisiä kehitystutkimushankkeita noin kolmen miljoonan euron voimasalla.

Suomi jatkoi ministeriön tiedontarpeisiin perustuvien kehityspolitiikkaa koskevien tilaustutkimusten tukemista sekä Eurooppalaisen kehitysraportin (ERD) rahoittamista. ERD on eurooppalaisrahoitteinen tutkimushanke, jonka lopputuloksena on vuosittain julkaistava riippumaton tutkimusraportti jostakin EU:n kehityspolitiikan kannalta ajankohtaisesta aiheesta. Jatkettiin yhteistyötä kehityshallinnon eurooppalaisen keskuksen (ECDPM) kanssa ja järjestettiin keskustelutilaisuus joulukuussa 2011 Helsingissä 7.12 teemalla Emerging players in Africa - A new Landscape.

Kehitystutkimusta tuettiin myös rahoittamalla kansainvälisten järjestöjen (esim. YK-järjestöt, Maailmanpankki) tekemää korkealaatuista tutkimustoimintaa, sekä erilaisten alue- tai maakohtaisten tutkimusohjelmien tai -hankkeiden kautta.

6 HUMANITAARINEN APU

Humanitaariseen apuun kanavoitiin kertomusvuonna yhteensä 91 miljoonaa euroa, joka on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tämä johtui Afrikan Sarven ja erityisesti Somalian tilanteesta, jossa pitkäaikainen konfliktitilanne yhdistettynä kuivuuteen aiheutti monilla alueilla nälänhädän ja pakolaistulvan naapurimaahan Keniaan. Myös Etiopia, Kenia ja Djibouti kärsivät kuivuudesta. Kaikkiaan noin 14 miljoonaa ihmistä alueella ovat olleet humanitaarisen avun tarpeessa. Suomi kohdensi Afrikan Sarven humanitaarisen tilanteen parantamiseen yhteensä yli 21 miljoonaa euroa. Afrikka oli kertomusvuonna jälleen suurin humanitaarisen avun vastaanottaja saaden yli 51 miljoonaa euroa humanitaarisen avun määrärahoista.

Arabikevät aiheutti uusia humanitaarisen avun tarpeita, mukaan lukien Libyasta Tunisian puolelle paenneiden libyalaisien ja maassa toimineiden siirtotyöläisten avustaminen. Humanitaarisen avun tarve Aasian maissa kuten Pakistanissa ja Sri Lankassa pysyi merkittävänä sekä tulvista että konflikteista johtuen.

Useiden pitkäaikaisten konfliktien aiheuttamat humanitaariset tarpeet jatkuivat vuoden aikana entisellään, sillä poliittista ratkaisua konflikteihin ole löytynyt. Humanitaarinen apu vakauttaa erilaisia konfliktitilanteita, mutta ei ratkaise niitä, kuten Lähi-idän ja Sudanin tilanteet osoittavat. Molemmissa maissa maan sisäisten pakolaisten ja pakolaisten avun tarve on edelleen suuri.

Taatakseen tuloksellisen toiminnan Suomi kanavoi rahoituksensa YK-järjestöjen, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen ja kokeneiden suomalaisten kansalaisjärjestöjen kautta. YK-järjestöistä keskeisiä rahoituskanavia olivat UNHCR, WFP, UNICEF, UNRWA, FAO ja WHO ja YK:n keskitetty humanitaarisen avun rahasto CERF. Punaisen Ristin kansainvälisen komitea ja Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun Liitto olivat myös tärkeitä yhteistyökumppaneita. Suomalaistoimijoista apua annettiin Kirkon Ulkomaanavun, FIDA:n ja Suomen Punaisen Ristin kautta.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksesta luonnononnettomuuksien määrä ja sitä kautta humanitaariset tarpeet kasvavat tulevaisuudessa edelleen. Sisäasiainministeriön johdolla toiminut työryhmä on saanut valmiiksi luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseen tähtäävän kansallisen toimintaohjelman, jonka laatimiseen ulkoasiainministeriö osallistui aktiivisesti. Katastrofiriskien vähentäminen ja valmiuskapasiteetin vahvistaminen otetaan tulevaisuudessa entistä paremmin huomioon myös kehitysyhteistyön suunnittelussa.

Rahoituksen lisäksi Suomi on panostanut vaikuttamistyöhön. Suomi on edistänyt Afrikan maansisäisten pakolaisten asemaa tukemalla ns. Kampala-sopimuksen ratifiointia ja toimeenpanoa. Suomi järjesti Länsi-Afrikan maille yhteistyössä AU:n, ECOWAS:n ja YK:n pakolaisavun järjestön UNHCR:n kanssa sopimusta koskevan ministeritason konferenssin Nigeriassa heinäkuussa 2011.

Suomi on aktiivisesti edistänyt humanitaarisen avun uudistusprosessin jalkauttamista YK-järjestöissä. Tätä on tehty johtokuntavaikuttamisen ja rahoittajafoorumeilla käytävän vuoropuhelun kautta sekä lisäämällä yhteistyötä erityisesti YK:n humanitaarisen avun osaston OCHA:n kanssa. Suomen edustaja CERF:in neuvonantavassa ryhmässä jatkoi toimintaansa kertomusvuonna.

Humanitaariseen miinatoimintaan kohdennettiin kertomusvuonna 5,3 miljoonaa euroa ja osallistuttiin Ottawan miinasopimuksen kansallisen lainsäädännön laadintaan Suomen tullessa Ottawan sopimuksen osapuoleksi v. 2012. Tavoitteena on nostaa vuosittainen miina-apu kuuteen miljoonaan euroon v. 2014 mennessä.

7 TEMAATTINEN YHTEISTYÖ

7.1 ILMASTO JA YMPÄRISTÖ

Ilmasto- ja ympäristökysymykset olivat vahvasti esillä Suomen kehityspolitiikassa kertomusvuonna. Suomi jatkoi yhteistyötä ympäristö- ja ilmastokysymyksissä kansainvälisillä foorumeilla (UNFCCC, UNDP, UNEP, GEF, UNFF, UNCCD, Maailmanpankki ja alueelliset kehitysrahoituslaitokset). Suomi tuki erityisesti köyhimpien ja haavoittuvimpien maiden kehitystä esimerkiksi edistämällä niiden sopeutumista ilmastonmuutoksen seurauksiin. Suomi panosti kehitysmaiden osaamisen ja kapasiteetin vahvistamiseen kansainvälisessä neuvotteluprosesseissa ja keskeisten ympäristösopimusten toimeenpanossa. Suomi vaikuttaa yllämainittuihin päämääriin myös EU:n kehitysyhteistyössä. Myös naisten aseman edistämistä kansainvälisessä ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa tuettiin hanketasolla.

Ilmastonmuutos ja matalahiilisen kehityksen ja vihreän kasvun yhdistäminen on suuri tulevaisuuden haaste. Keskeisiä yhteistyön teemoja kertomusvuonna ovat olleet kehitysmaiden tukeminen ilmastonmuutoksen hillintätoimissa ja muutokseen sopeutumisessa. Suomi on sitoutunut osaltaan kasvavaan ilmastorahoitukseen, Suomen osuus ns. lyhyen aikavälin rahoituksesta on 110 miljoonaa euroa vuosien 2010-2012 aikana. Tätä sitoumusta on voitu toteuttaa kehitysyhteistyön kasvun puitteissa. Vuonna 2011 Suomi on jatkanut maksusuutensa täyttämistä suunnitellusti valmistautuen samalla sitoumuksen täyteen toteuttamiseen viimeisenä sitoumusvuonna 2012. Pitkän aikavälin ilmastorahoitus on globaalia tavoitesummaa lukuun ottamatta yhä auki.

Durbanissa pidetyllä neuvottelukierroksella edistettiin vihreään ilmastorahastoon, pysyvään komiteaan ja pitkän aikavälin rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä. Vihreän ilmastorahaston rakenteesta ja hallinnollisesta järjestelystä sovittiin väliaikaisen komitean esityksen mukaisesti. Rahaston johtokunta hallinnoi ja johtaa rahastoa, vastaa rahoituspäätöksistä ja vastaanottaa ohjeistusta osapuolokokoukselta. Ns. pysyvä komitea tarkastelee ilmastorahoituksen toteutumista ja laatii siihen liittyvää ohjeistusta osapuolokokoukselle. Pysyvän komitean tulisi mm. arvioida säännöllisesti ilmastorahoituksen kokonaismäärää ja toimia koordinaatio- ja keskustelufoorumina. Pitkän aikavälin rahoituksessa puolestaan keskeisinä kysymyksinä ovat rahoituksen jatkuvuus ja rahoitustuen kasvattaminen sataan miljardiin dollariin vuoteen 2020 mennessä. Durbanissa sovittiin rahoituslähteisiin keskittyvästä työohjelmasta.

Durbanissa jatkettiin Cancunin sopeutumisviitekehyksen (Cancun Adaptation Framework) alaisten toimien kehittämistä. Cancunissa perustetun sopeutumiskomitean osalta sovittiin nyt sen kokoonpanosta ja toimintatavoista. Lisäksi sovittiin ilmastopoliittisen alaisen kansallisen keski- ja pitkän aikavälin sopeutumis suunnitelmaprosessin toimintatavoista ja ohjeistuksista, missä yksi tärkeimmistä tuloksista oli prosessin pitäminen vähiten kehittyneisiin maihin keskittyvänä.

Suomi jatkoi työtään sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi ilmastoneuvotteluissa ja ilmastopolitiikassa. Durbanin osapuolokokouksessa Suomi ja Suomen tukema Global Gender and Climate

Alliance (GGCA) osaltaan vaikuttivat tasa-arvonäkökulman onnistuneeseen sisällyttämiseen sopimusteksteihin ja ns. normaaleihin työohjelmiin.

Valtion päästöyksiköiden osto-ohjelmassa määritellyn vastuunjaon mukaisesti ulkoasiainministeriö vastaa puhtaan kehityksen mekanismiin liittyvistä kahdenvälisistä hankkeista ja rahastoista. Vuonna 2011 ulkoasiainministeriö osallistui aktiivisesti kahden Aasian kehityspankin hiilirahaston Asia Pacific Carbon Fundin ja Future Carbon Fundin toimintaan johtokunnan jäsenen roolissa sekä Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO:n (Nordic Environment Finance Corporation) Carbon Fund- hiilirahaston ja Maailmanpankin Prototype Carbon Fund- hiilirahaston hallinnointiin sijoittajista koostuvien kokousten kautta.

7.2 KAUPPA JA KEHITYS

Suomi edistää kehitysmaiden taloudellisesti kestävästä kehityksestä muun muassa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön (*Aid for Trade*, AFT) keinoin. Sen tavoitteena on tukea kehitysmaiden tuotannollisen kapasiteetin kehittämistä ja kasvattaa valmiuksia kaupankäyntiin. Suomi on vaikuttanut kansainvälisen *Aid for Trade* -agendan kehittämiseen osallistumalla aktiivisesti EU:n, OECD:n, WTO:n ja YK:n työhön.

Suomen Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelmaa on toimeenpantu taloudellisen toimintaympäristön, tuotannollisen perustan, taloudellisen infrastruktuurin sekä kaupankäyntimahdollisuuksien kehittämiseksi. Suomi on panostanut etenkin maa- ja metsätalouden, kestävän energian tuotannon ja informaatioyhteiskuntakehityksen tukemiseen sekä yrittäjyyden, arvoketjujen kehittämisen ja kaupankäyntimahdollisuuksien kehittämiseen. Kaupan ja kehityksen kysymysten integroiminen sektorikohtaiseen yhteistyöhön kasvoi systemaattisesti koko päättyneen hallituskauden ajan.

Kauppa ja kehitys -teemaan liittyvä monenkeskinen ja kahdenvälinen tuki kasvoi vahvasti edellisen hallituksen kaudella. Suomen painopisteinä ovat olleet erityisesti yksityissektorin toimintaedellytysten vahvistaminen, kehitysmaiden kapasiteetin vahvistaminen kansainvälisiin kauppaneuvotteluihin osallistumiseksi, kestävän taloudellisen kehityksen tukeminen ja naisten aseman parantaminen kansainvälisessä kaupassa. Suomi nousi merkittävien rahoittajien ja vaikuttajien joukkoon tärkeimmässä monenkeskisessä kauppa ja kehitys -järjestöissä ja -ohjelmissa kuten YK:n kauppa ja kehitysjärjestö (UNCTAD), Kansainvälinen kauppakeskus (ITC), WTO:n teknisen avun ohjelma (WTO-DDAGTF) sekä *Enhanced Integrated Framework* (EIF) -ohjelma. EIF on kuuden kansainvälisen järjestön, avunantajamaiden ja vähiten kehittyneiden maiden yhteinen ohjelma, joka edistää koordinoitusti vähiten kehittyneiden maiden integroimista kansainväliseen kauppaan.

Suomen kauppaa tukeva kehitysyhteistyö evaluoitiin vuonna 2011, jolloin Suomen oma toimintasuunnitelma tuli myös päätökseen. Evaluaation tavoitteina oli tarkastella Suomen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman (2008–2011) toimeenpanoa, kerätä ja jakaa hyviä kokemuksia sekä antaa suosituksia kauppaa tukevan kehitysyhteistyön jatkolle vuoden 2011 jälkeen. Evaluaation mukaan toimintasuunnitelma on toiminut hyvänä tausta-asiakirjana, AFT-agendalla on yleisesti ottaen ollut laajapohjainen tuki ja Suomen asiantuntemus on ollut erinomaista. Kehittämishaasteiksi evaluaatio mainitsi AFT-yhteistyön kehittämisen entistä systemaattisemmaksi, ymmärtämyksen ja tiedon kasvattamisen, yhteistyön pirstaleisuuden vähentämisen sekä tulosjohtamisen ja läpileikkaavien tavoitteiden vahvistamisen. Evaluointi suosittaa AFT-konseptin ja siihen liittyvän toimintaohjelman käsitteiden ja tavoitteiden selkiyttämistä, jolloin yhteydet AFT:n, kaupan, kasvun, köyhyyden vähentämisen ja kestävän kehityksen välillä myös selkiytyisivät.

Suomi on pyrkinyt aktiivisesti lisäämään mahdollisuuksia suomalaisen elinkeinoelämän osallistumiseen kauppaa tukevaan kehitysyhteistyöhön. Hallitus vei Finnfundin pääomankorotuksen päätökseen ja aloitti valmistelut erityisriskirahoituksen kehittämiseksi. Finnpartnership-liikeyhteistyöohjelman toimeenpano

on jatkanut vahvana. Paikallisen yhteistyön määrärahan käyttömahdollisuuksia laajennettiin kehitysmaiden yksityissektorin suuntaan. Edellisen hallituskauden loppupuolella uusittu kansalaisyhteiskuntalinjaus pyrkii myös aktivoimaan elinkeinoelämän järjestöjä kehitysyhteistyöhön entistä vahvemmin.

Ulkoasiainministeriö ja Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) tuottivat yhteisen esitteen kansainvälistymispalveluistaan yrityksille.

8 LÄPILEIKKAAVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUS

Suomen kehitysyhteistyötä ohjaavan kehityspoliittisen toimenpideohjelman (2007) mukaisesti kaikessa toiminnassa ja kaikissa yhteistyön vaiheissa on otettava huomioon läpileikkaavat tavoitteet (LLT), joita olivat naisten ja tyttöjen oikeudet ja sukupuolten välinen tasa-arvo, yhteiskunnallinen tasa-arvo, helposti syrjäytyvien ryhmien (lapset, vammaiset ihmiset, alkuperäiskansat, etniset vähemmistöt) oikeuksien ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen sekä HIV ja AIDS terveydellisenä ja yhteiskunnallisena haasteena. Toimeenpanoa on ohjannut 2009 annettu läpileikkaavia tavoitteita koskeva toimintaohje. Kehitysyhteistyön evaluoinneissa esitetty kritiikki ja suositukset ovat johtaneet kehittämistoimiin, joissa keskeisessä roolissa on ollut ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston neuvonantajista ja ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva läpileikkaavien tavoitteiden tiimi (LLT-tiimi), joka alkanut tehostetusti tarjoamaan asiantuntijatukea kehityspolitiikan toimeenpanosta vastaaville osastoille ja yksiköille. Myös kansalaisyhteiskunta on tehnyt aktiivista vaikuttamistyötä läpileikkaavien tavoitteiden edistämiseksi.

Vuoden 2011 aikana läpileikkaavientavoitteiden tehokas toimeenpano on tuotu osaksi ulkoasianministeriön asiakirja- ja hankehallinnon uudistusprosessia, ja niiden huomioimista kehitysyhteistyön hanke-esityksiä käsittelevän Laaturyhmän työskentelyssä on tehostettu. Läpileikkaavista tavoitteista on järjestetty tietoisuuksia ja koulutusta osana laajempaa kehitysyhteistyökoulutusta. Lisäksi on järjestetty henkilöstön toiveiden mukaisesti erillisiä kohdennettuja koulutuksia. Läpileikkaavia tavoitteita käsitteleviä osioita ulkoasiainministeriön sisäisillä ja ulkoisilla verkkosivuilla on kehitetty, ja ne tarjoavat nyt runsaasti taustatietoa, ohjeistusta, työkaluja ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä sekä suomeksi että englanniksi.

Uudessa kehityspoliittisessa toimenpideohjelmassa läpileikkaavien tavoitteiden asemaa ja johdonmukaisuutta tulosperustaisen kehitysyhteistyön toimeenpanossa pyritään vahvistamaan. Uusina läpileikkaavina tavoitteina ohjelmassa ovat sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastokestävyys.

Vuosina 2008-2010 tehtyjen evaluaatioiden suositusten analyysi osoittaa että läpileikkaavien tavoitteiden sisällyttäminen on parantunut erityisesti vuoden 2009 jälkeen toimeenpannussa kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä. Sukupuolten välinen tasa-arvo on tavoite jota edistetään useammin kuin muita. Tavoitteiden puuttumista ei yleensä ole kuitenkaan erikseen perusteltu niin kuin toimintaohjeessa edellytetään.

Evaluointisuositusten toimeenpanon seurannan avulla on tunnistettu osa-alueita, joita tulisi vielä kehittää. Erityisesti on painotettu läpileikkaavien tavoitteiden huomioimista heti hankesuunnittelun alkuvaiheissa. Valtavirtaistamisen ohella painotetaan kohdennettuja hankkeita ja politiikkadialogia strategisina keinoina edistää läpileikkaavien tavoitteiden saavuttamista. Kahdenvälisen yhteistyön lisäksi ihmisoikeusperustaisuuden sekä läpileikkaavien tavoitteiden toimeenpanoa pyrittiin korostamaan EU:n kehitysyhteistyössä ja muussa monenkeskisessä yhteistyössä.

Läpileikkaavien tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2011 aikana eri kehityspolitiikan tasoilla sekä toimialoilla on useita esimerkkejä. Kärkihankkeiksi ovat muodostuneet Kenian metsäsektorin ja maaseudun kehittämishankkeet, joissa hankesuunnitteluun sisällytettiin läpileikkaavien tavoitteiden lähtötasoa koskeva analyysi ja suositukset siitä miten ne tulisi sisällyttää hankeasiakirjaan ja työsuunnitelmiin. Näiden toimenpiteiden vaikutuksista ei vielä tässä vaiheessa ole kokemuksia. Nepalin maaseudun vesi- ja

sanitaatiohanke on päätynyt hyvistä käytännöistä kertovaan YK:n ihmisoikeusneuvoston puhtaan veden ja sanitaation erityisraportin raporttiin. Tasa-arvo sekä helposti syrjäytyvien ryhmien oikeudet nähtiin ohjelmalle keskeisinä tavoitteina Aasian kehityspankin alueellisen ympäristöohjelman toisen vaiheen suunnittelussa. Lämpileikkaavia tavoitteita sisällytettiin menestyksekkäästi myös Sambian perusturvan laajentamisohjelmaan, ihmisarvoista työtä edistävään hankkeeseen Keski-Aasiassa ja Kaukasuksella sekä nepalilaisten kansalaisjärjestöjen kanssa tehty paikallinen yhteistyö kastisyrjinnän ehkäisemiseksi sekä lasten ja naisten ihmisoikeuksien edistämiseksi.

9 KEHITYSPOLITIIKAN JA -YHTEISTYÖN HALLINTO, VIESTINTÄ, TARKASTUS JA EVALUOINTI

9.1 HALLINTO

Ulkoasianministeriön henkilöstöstrategian 2010–2015 painopistealueet ovat johtaminen, henkilöstöresurssien kohdentaminen, tehtäväkiertoon soveltuva palkkausjärjestelmä, urajärjestelmien analysointi ja johtopäätösten tekeminen sekä osaamisen turvaaminen muutostilanteessa. Strategian toimeenpano alkoi vuoden 2011 aikana. Vuonna 2011 perustettiin työryhmä, jonka tarkoituksena on esittää ehdotuksia erityisvirkamiesten aseman kehittämiseksi ulkoasianhallinnossa. Työryhmän työtä täydentämään asetettiin alatyöryhmä, joka käsittelee erityisesti kehityspolitiikan ja -yhteistyön parissa työskentelevien erityisvirkamiesten aseman kehittämiseen ja erityisosaamisen varmistamiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmät esittävät suosituksensa vuoden 2012 toukokuun loppuun mennessä.

Kehitysyhteistyöhallinto ja kehityspoliittisen ohjelman toimeenpano edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita voimavaroja. Järjestelmällinen työ hallinnon kehittämiseksi ja henkilöstövoimavarojen vahvistamiseksi on ministeriön prioriteetti. Vuonna 2011 käytettiin kehitysyhteistyöhallinnon vahvistamiseen yhteensä noin 800 000 euroa (ns. 5 % määrärahat). Tämän avulla vahvistettiin pääasiassa henkilöstöresursseja lisäämällä asiantuntijoita ja kehitysyhteistyön hallintohenkilökuntaa erityisesti edustustoihin mutta myös ministeriöön. Tämän lisäksi vahvistettiin Kabulin edustuston turvallisuutta.

Ulkoasiainministeriö on jatkanut kehitysyhteistyön sähköisen asianhallintajärjestelmän kehittämistä. Järjestelmän tavoitteena on kehitysyhteistyön hallinnon laadun ja tehokkuuden parantaminen yhdenmukaistamalla sekä saattamalla ajan tasalle hallintoprosesseja ja -menettelyjä. Järjestelmä tehostaa työprosessin ohjauksen ja sähköisen arkistoinnin avulla tietojen käsittelyä ja hyödyntämistä. Lisäksi parannetaan asiakaspalvelua hyvän tiedonhallinnan sekä sähköisen asioinnin avulla. Kertomusvuonna viimeisteltiin myös uutta kahdenvälisen yhteistyön hankehallinnon käsikirjaa ja kahdenvälisen yhteistyön sisäistä ohjeistusta siten, että ohjeistus voidaan liittää sähköiseen asianhallintajärjestelmään hallintoprosessin joka vaiheelle.

9.2 VIESTINTÄ JA KEHITYSKASVATUS

Kertomusvuonna kehityskysymykset ja Suomen kehitysyhteistyö olivat usein esillä joukkotiedotusvälineissä ja niistä keskusteltiin vilkkaasti muun muassa sosiaalisessa mediassa. Kehitysviestintä pyrki vastamaan kansalaiskeskusteluun viestimällä kattavasti, avoimesti ja läpinäkyvästi kehitysyhteistyövarojen suuntaamisesta ja yhteistyön tuloksista.

Heinäkuussa 2011 julkistetun mielipidemittauksen mukaan suomalaisten asenteet kehitysyhteistyötä kohtaan ovat muuttuneet aiempaa myönteisemmäksi. Lähes joka neljäs (23 %) lisäisi kehitysyhteistyöhön käytettäviä määrärahoja, kun vuonna 2010 vastaava luku oli 16 %. Enemmistö vastaajista katsoi, että määrärahat tulisi säilyttää ennallaan. Vastaavasti niiden osuus, joiden mielestä kehitysyhteistyömäärärahoja pitäisi leikata, laski vuodessa 20 prosentista 14 %:iin. Ministeriön

global.finland.fi -verkkosivut sekä Kehitys-Utveckling -ehdi avasivat ja taustoittivat globaalin kehityksen kysymyksiä kansalaisille. Ne palvelivat osaltaan myös opetuksen tarpeita. Vuoden aikana kehityksen kysymyksiä vietiin kansalaisten lähelle useissa suurissa yleisötahtumissa.

Vuonna 2011 ulkoasiainministeriö ja opetushallitus toteuttivat yhteishankkeen Maailmankansalaisena Suomessa. Se tähtäsi tulevaan valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden uudistukseen. Ohjaavana kysymyksenä oli, miten koulukasvatuksella voidaan lisätä sitoutumista ihmisoikeuksiin, demokratiaan, kestäväan elämäntapaan ja globaalivastuuseen. Hankkeen valtakunnallinen kouluverkosto linkitti opetuksen kehittämisen käytännön koulutyöhön.

Verkkoviestinnässä hyödynnettiin sosiaalisen median palveluita kuten Facebook, Twitter ja Flickr-kuvayhteisö. Edustustojen verkkosivuilla nostettiin aiempaa useammin esille Suomen kehityspolitiikan painotuksia englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi.

Kertomusvuonna tehostettiin kansainvälistä kehityspoliittista viestintää. Toiminnan tavoitteena on rakentaa kansainvälisiä verkostoja, joiden avulla Suomen kehityspolitiikan tuloksista ja Suomen vahvuuksista voidaan viestiä kansainvälisesti. Syyskuussa järjestettiin 15 afrikkalaiselle ja Afrikasta kirjoittavalle toimittajalle tutustumismatka Suomeen. Ohjelma esitteli Suomea avoimena, korkeaa koulutusta, teknologiaa ja ympäristöä arvostavana toimijana. Vierailun tuloksena syntynyt toimittajaverkosto on pitänyt yhteyttä vierailun jälkeen, ja sitä hyödynnetään kansainvälisessä viestinnässä monin tavoin.

Kehitysviestintä tekee monenlaista yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa. Vuosittain myönnetään toimittajille matka-apurahoja kehitysmaihin sekä järjestetään toimittajamatkoja, taustoittavia tilaisuuksia ja seminaareja. Vuonna 2011 toisen kerran järjestetty Kehitysakatemia on kehityskysymysten perehdyttämisohjelma toimittajille ja yritysviestijöille. Tavoitteena on perehdyttää osallistujat Suomen harjoittamaan kehityspolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön. Vuosittain toteutettava ohjelma sisältää seminaaripäiviä Suomessa sekä kenttämatkan.

Toinen ministeriön toteuttama vuosittainen ohjelma on kehityskysymysten tutustumisohjelma suomalaisvaikuttajille. Ohjelmassa keskustellaan laajasti ajankohtaisista globaaleista kehityskysymyksistä ja tehdään kenttämatka johonkin Suomen pitkäaikaiseen kumppanimaahan. Ohjelmaan on kutsuttu kansanedustajia, median, yritys-elämän ja yliopistojen edustajia sekä osallistujia valtion virastoista. Vuonna 2011 sekä tämän ohjelman että Kehitysakatemian kenttämatkat suuntautuivat Tansaniaan.

Ulkoasiainministeriö tuki Suomen ja kehitysmaiden kulttuurialan yhteistyöverkostoja. Tuki kohdistui pääasiassa Afrikkaan, mutta myös Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan. Kulttuurihankkeita oli tanssin, ekodesignin ja -rakentamisen, käsityön, kuvataiteen, perinnesäilytyksen ja musiikkiopetuksen, puuartsaanikoulutuksen, viittomakielen sekä kuvajournalistiikan aloilla. Kulttuurihankkeiden avulla on tuettu ruohonjuuritason työtä lasten, nuorten, opiskelijoiden ja vammaisryhmien hyväksi. Saavutetuista tuloksista voidaan mainita erityisesti Suomen ja Mosambikin kuvataiteilijoiden yhteistyön kehittäminen. Namibiassa, Etiopiassa ja Tansaniassa tehtyjen onnistuneiden kurojen kulttuurihankkeiden innostamina vastaavia hankkeita on rahoitettu Ugandassa, jossa pyrkimyksenä on ollut kurojen elinolojen edistäminen ja työllistyminen. Kulttuurin edistäminen eteläafrikkalais-suomalaisen kestäväan muotoilun ja suunnittelijayhteistyön kautta on edesauttanut mm. jälleenmyyntiverkoston löytämistä ekodesignille.

9.3 SISÄINEN TARKASTUS

Sisäisen tarkastuksen ja arvioinnin yksikön alueellisessa tarkastusohjelmassa saatiin vuonna 2011 päätökseen Afrikan alue. Kehitysyhteistyön osalta tarkastettiin alueellisia, kahdenvälisiä sekä paikallisen yhteistyön määrärahalta rahoitettavia hankkeita. Keväällä 2011 tarkastettiin kolmen Suomen pitkäaikaisen

yhteistyömaan (Tansania, Mosambik, Sambia) Suomen edustustot kehitysyhteistyötoimintoihin. Syksyllä 2011 käynnistettiin kehityspoliittisen osaston tarkastus sekä Latinalaiseen Amerikkaan kanavoitavan kehitysyhteistyön tarkastus. Keskeisinä tarkastuskohteina ovat olleet ministeriön sekä edustustojen kehitysyhteistyöhallinnon resurssointi sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan taso. Vuonna 2011 tarkastettiin 13 kansalaisjärjestöä. Tarkastuksessa oli mukana mm. kolme kumppanuusjärjestöä sekä yhdeksän maahanmuuttajajärjestöä. Lisäksi ulkoasiainhallinnon hankintatoimi tarkastettiin, mikä piti sisällään myös kehitysyhteistyöhankinnat. Yhteistyötä jatkettiin myös Ylempien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön (INTOSAI) kehitysaloitteen IDI:n kanssa.

Afrikan osalta havaittiin, että maakohtaiset yhteistyösuunnitelmat ovat entistä selkeämpiä ja johdonmukaisempia. Niitä on hyödynnetty virtaviivaistamaan toimintaa erityisesti Mosambikissa ja Sambiassa. Pitkäaikaiset maadeskivirkamiehet ministeriössä ja erityisasiantuntijat edustustoissa havaittiin kauttaaltaan osaaviksi ja aktiivisiksi. Kenttähavainnot vahvistavat, että asiantuntijat tekevät yleensä aktiivisesti seuranta- ja tarttuvan nopeasti sekä rohkeasti ongelmakohtiin. Asiantuntijat huolehtivat siitä, että toiminnan ehdoista pidetään kiinni ja hankkeet etenevät kohtuullisessa aikataulussa.

Ulkoasiainhallinnon kehitysyhteistyöhallinto havaittiin jokseenkin jäykäksi kehityspoliittikan suunnan muutoksissa ministerien vaihtuessa. Erityisesti henkilöstöresurssointi mukautuu jähmeästi nopeisiin painopisteiden vaihteluihin kehityspoliittikassa. Suosituksissa painotettiin, että resurssien optimaalinen hyödyntäminen edellyttää entistä suurempaa nojaamista edustustojen erityisasiantuntijoiden ja paikalta palkattujen kehitysyhteistyöavustajien osaamiseen, aktiivisuuteen ja paikallistuntemukseen, sekä vastaavasti rutiinihallintoa ja -taustoitusta koskevan työn keskittämistä ministeriöön. Tiuhaan vaihtuva ja usein kokematon lisätyövoima Helsingissä aiheuttaa puolestaan omat haasteensa. Toimintaa ohjaavien normien, prosessikuvausten ja työnjaon selkeyttämistä suositettiin. Erityisesti suosituksissa korostui riskienhallinnan systematisoiminen ja entistä selkeämpi sisällyttäminen ohjelmien ja hankkeiden suunnitteluun ja seurantaan.

Vuonna 2011 kansalaisjärjestöjen tarkastukset teki KPMG Oy. Keskeiset tarkastushavainnot liittyvät järjestöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistarpeisiin, raportointiin sekä hallinnon kehittämiseen. Myös Afrikan paikallisen yhteistyön määrärahan (PYM) hankkeiden tarkastuksen suoritti KPMG Oy, jonka laatima raportti korosti vuonna 2009 uudistetun PYM-normin huolellisempaa noudattamista.

9.4 KEHITYSYHTEISTYÖN EVALUOINTI

Ulkoasianministeriön kehitysyhteistyön evaluoinnin vuoden 2011 työsuunnitelma jakautui kotimaassa tapahtuvaan ja kansainväliseen työhön sekä varsinaisten evaluointien toimeenpanoon. Vuoden aikana saavutettiin OECD/DAC:n kehitysevaluoinnin periaatteiden vaatimukset. Viimeisiä osioita olivat vuosiraportti, joka julkaistiin kaksivuotisena (2009-2010), evaluointitulosten toimeenpanosta raportointi ja koko ministeriötä kattavan evaluointisuunnitelman kokoaminen. Vuoden aikana valmisteltiin evaluoinnin oma tiedonhallintaosuus osana ministeriön kokonaistiedonhallintauudistusta (AHA). Kaikissa evaluoinnissa on pakollisena OECD/DAC:n ja EU:n laatustandardien käyttö.

Evaluaatiotoiminta sai kertomusvuoden aikana säädöspuitteen lokakuussa 2011 voimaan tulleen sisäisen määräyksen myötä (normi 4/2011). Ensimmäistä kertaa normi kattaa sekä ministeriön alueosastojen yksiköiden ja edustustojen toimeenpanemat hankekohtaiset evaluoinnit että ja evaluaatioyksikön keskitetyt eli laajat, strategista merkitystä olevat evaluoinnit. Normi määrittää mm. tulosten käsittelyn, päätöksenteon ja päätösten toimeenpanon, siitä raportoinnin ja raporttien käsittelyn. Normin mukaisesti vuoden aikana saatiin ensimmäisten 10 evaluoinnin (2008-2009) tulosten toimeenpanoraportit. Raportit osoittivat, että 2008 ja 2009 toimeenpannut laajat evaluoinnit olivat olleet hyödyllisiä, ajankohtaisia, ja niiden tulokset oli kiitettävästi toimeenpantu. Evaluointien tuloksia on hyödynnetty laajasti uuden

kehityspoliittisen ohjelman laadinnassa ja etenkin synteesevaluoinnin (2008-2011) tuloksia kehitysyhteistyön hankehallinnon ohjeistojen uusimisprosessissa.

Ministeriön henkilöstön evaluointikoulutus jatkui. Bangkokin edustustossa järjestettiin koulutusta keväällä. Englanninkielinen koulutus organisoitiin yhteistyössä EU komission kanssa kesäkuussa Helsingissä. Siihen osallistui Puolan, Viron ja Ruotsin sekä joidenkin edustustojen edustajia. Ministeriö toimi yhteistyössä UNDP:n kanssa syyskuussa Johannesburgissa, Etelä-Afrikassa järjestetyn konferenssin valmistelussa sekä itse konferenssissa, jonka tavoitteena oli kehitysmaiden valtionhallinnon evaluointikapasiteetin kehittäminen. Vuoden 2011 evaluoinnin teemapäivä järjestettiin yhteistyönä UNICEF:in kanssa Helsingissä joulukuussa 2011. Erytisteenä oli sukupuolten välisen tasa-arvon ja ihmisoikeuksien evaluointi. Vuoden aikana valmisteltiin Afrikan evaluointiyhdistysten (AfREA) konferenssin tukemista vuoden 2012 alussa. Euroopan evaluointiyhdistysten liiton (EES) Suomessa lokakuussa 2012 järjestettävään konferenssiin liittyvää yhteistyötä valmisteltiin myös. Molemmat konferenssit sisältävät kehitysmaiden evaluointikoulutusta.

Vuoden aikana osallistuttiin OECD/DAC –evaluaatioverkoston EVALNET:n, EU:n evaluointipääliiköiden, ja Nordic+ evaluointiryhmän kokouksiin. Kumppanimaiden kapasiteetin rakentamisesta keskusteltiin syyskuussa Nordic+ -kokouksessa Ruotsissa. Sen jälkeen Suomi laati Ruotsin kanssa esityksen siitä, miten DAC:n EVALNET –ryhmä voisi vaikuttaa kehitysmaiden evaluointikapasiteetin kehittämiseen.

Pariisin avun tuloksellisuutta koskevan julistuksen (2005) kolmannen kansainvälisen seurantarajoituksen tulokset julkaistiin syksyllä 2011. Seurannan tiedot kuvaavat tilannetta vuonna 2010. Yleistilanne Pariisin julistuksen sitoumuksien seurannassa on se, että hidasta kehitystä on tapahtunut. Kumppanimaat näyttävät edenneen toimeenpanossa nopeammin kuin avunantajat. Suomen osalta yleistilanne on vuoteen 2005 verrattuna parantunut. Edellisen seurantarajoituksen 2007 verrattuna Suomen tulokset kuitenkin huonontuivat usean mittarin osalta. Suomi edistyi mm. avun ennakoitavuuden lisäämisessä ja kumppanimaiden järjestelmien käytössä avun kanavoimiseksi. Esimerkiksi ohjelmaperusteisten avun kanavoimistapojen käytössä menttiin puolestaan taaksepäin.

Vuonna 2011 toteutettiin kaksi pilottiluonteista evaluointia, joissa pyrittiin evaluointiprosessin hallinnon keventämiseen (kuntayhteistyö ja maaohjelmaevaluointi). Vuoden aikana viimeisteltiin tulosperustaisen johtamisen evaluointi. Lisäksi valmistui kuusi evaluointia: Kuntatason yhteistyön kaksiosainen evaluointi, kemiallisen aseiden tunnistamiskoulutusohjelman (VERIFIN), kaupan ja kehityksen, monenkeskisen apulaisasiantuntijaohjelman, ja maaohjelmista Nicaraguan ja Nepalin evaluoinnit, Tansanian maaohjelmaosuuden valmistuessa 2012 alussa. Osa vuoden 2011 lopussa valmistuneista evaluoinneista julkaistaan 2012.

Lähes poikkeuksetta yhteisenä piirteenä kaikkien evaluointien tuloksille on, että Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön tulosten ja vaikutusten todentaminen on vaikeaa, koska seuranta-, evaluointi- ja riskienhallintajärjestelmissä on vielä kehitettävää. Kehitysyhteistyön tulosperustaista johtamista tarkastellut evaluointi suosittaakin kehitysyhteistyön seuranta – ja raportointijärjestelmää rakennettavaksi asteittain siten, että eri tasoilta (hanke-ohjelma-organisaatio) kertynyt tieto analysoidaan seuraavalle tasolle laajemmiksi tulokokonaisuuksiksi. Nykyisellään tulosseurantaa tehdään erityisesti hanketasolla, mutta ohjelma- ja organisaatiotason tulosseurannassa ja raportoinnissa on parantamista. Tämä vaikeuttaa kokonais kuvan muodostamista Suomen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta. Ulkoasianministeriössä on jo aloitettu tehtyjen suositusten pohjalta hankkeita, joiden tarkoituksena on tulosperustaisen toimintatavan vahvistaminen kehityspolitiikassa ja kehitysyhteistyössä.

Nepalin, Nicaraguan ja Tansanian maaohjelmien (2002-2011) evaluoinnista Nepalin ja Nicaraguan raportit valmistuivat vuoden viimeisinä päivinä. Nicaraguassa ja Nepalissa tapahtui merkittäviä poliittisia muutoksia tarkasteltuna aikana. Evaluointi nostaa avunantajien (ml. Suomen) ja maiden välisen dialogin merkittäväksi vaikutusmekanismiksi. Nepalissa dialogia pidettiin onnistuneena, Nicaraguan maaohjelmassa mm.

poikkileikkaaviin teemoihin, etenkin sukupuolten tasa-arvoon kohdistuneet hankkeet todettiin tuloksellisiksi. Vastaava huomio tehtiin myös Suomen Nepalin ohjelmasta, jota kokonaisuutena pidettiin hyvin onnistuneena.

10 KEHITYSTÄ TUKEVA POLITIIKKAJOHDONMUKAISUUS

Eri politiikkojen johdonmukaisuus kehityksen näkökulmasta (Policy Coherence for Development, PCD; kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus 2012 kehityspoliittisessa toimenpideohjelmassa) on noussut keskeiseen asemaan sekä EU:ssa että OECD:ssä. Virallinen kehitysyhteistyö (ODA) tunnustetaan tärkeäksi kehityksen katalyytiksi ja mahdollistajaksi, mutta laajemman rahoituksen ja erityisesti muiden kehitysmaihin vaikuttavien politiikkojen merkitys on kehitystavoitteiden kannalta ratkaiseva.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta painotti helmikuussa 2011 julkistetussa mietinnössään EU-koordinaatiomekanismia tehostettua käyttöä kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteuttamisessa. EU:n vaikutus kehityksen kannalta johdonmukaiseen politiikkaan onkin keskeinen, onhan EU kehitysmaiden tärkeimpiä kauppaa ym. muita kumppaneita. UAV edellytti myös, että hallitus antaa selonteon kehityspolitiikan tuloksellisuudesta ja johdonmukaisuudesta.

Vuoden 2011 alussa koko valtionhallinto osallistui Suomen vastauksen laatimiseen EU:n PCD-raporttiin 2011, joka ilmestyi vuoden lopulla. Kehitys ja politiikkojen johdonmukaisuus kehityksen näkökulmasta oli yksi OECD:n ministerikokouksen pääteemoista toukokuussa. Suomi on sekä kotimaisissa, EU- että muissa kansainvälisissä yhteyksissä korostanut kokonaisvaltaista lähestymistapaa köyhyyden vähentämiseen ja kestäväen kehityksen edistämiseen ja painottanut tässä toiminnan ja toimijoiden johdonmukaisuutta.

Uusi hallitus sitoutui hallitusohjelmassaan kesäkuussa 2011 edellisen hallituksen tavoin kehityspolitiikan johdonmukaisuuteen. Johdonmukaisuus oli yksi kolmesta hallituksen kehityspoliittisen ohjelman 2007-2011 ohjaavasta pääperiaatteesta. Konkreettisia tavoitteita tai mittareita johdonmukaisuudelle ei näissä asiakirjoissa määritetty.

Tietoisuutta ja koulutusta kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistamisesta valtionhallinnossa erityisesti OECD:n neuvoston 2010 suosituksen pohjalta edistettiin seminaareissa muille ministeriöille ja kansalaisyhteiskunnalle sekä korkean virkamiestason kokouksissa.

Edellisen kehityspoliittisen ohjelman politiikkajohdonmukaisuuden painopistealueita olivat kauppa ja kehitys, maaseutu ja kehitys sekä köyhyyden ja ympäristön / ilmaston / energian välinen suhde sekä tietoyhteiskunta. Näihin teemoihin tehdyt linjaukset valmisteltiin yhdessä vastuuministeriöiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Kehitysmaiden omien voimavarojen mobilisointi on noussut keskeiseksi osaksi laajempaa kehitysrahoitusta. Teemaan liittyvä erityinen johdonmukaisuusaihe on verohallinnon ja -järjestelmien tukeminen. Sekä kansainvälisen yhteistyön tasolla (erityisesti OECD:ssä) että avunantajamaiden omissa prioriteeteissa verotus ja kehitys -tematiikka on saanut merkittävästi lisää painoarvoa ja rahoituspanosta. Ulkoasiainministeriö teetti keväällä 2011 konsulttiselvityksen verotus- ja kehitys-tematiikasta, selvittäen sekä kv. tasolla tehtävää työtä että Suomen edustustojen näkemyksiä tarpeista ja mahdollisuuksista tukea asemamaitaan verokysymyksissä. Teemasta järjestettiin työpaja henkilöstön osaamisen kehittämiseksi. Suomi liittyi myös mukaan OECD:n vero- ja kehityskomiteoiden yhteiseen verotus- ja kehitysohjelmaan osallistujana ja rahoittajana.

Johdonmukaisuutta on toteutettu myös temaattisten klustereiden avulla, mm. maaseudun kehittämis-, ympäristö-, vesi-, metsä-, energia- ja tietoyhteiskuntaklustereiden muodossa. Klusterit edustavat yhteiskunnan osallistumista laajasti, ne eivät ole pelkästään valtionhallinnon toimintaa. Niitä on tarkoitus

hyödyntää enemmän. Johdonmukaisuuden tavoite sisältyy kumppanimaiden maaohjelmiin ja tulee konkreettisesti esille maaneuvotteluissa eri sektoreiden edustajien kanssa

Syksyn 2011 aikana kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus nousi entistä painokkaammin esille avoimessa konsultaatioprosessissa valmistellun uuden kehityspoliittisen toimenpideohjelman keskiöön. Vuoden 2011 lopulla asetettu Kehityspoliittinen toimikunta 2011-2015 tulee vahvistamaan mandaattinsa mukaista tuloksellisuuden ja kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden seurantaa, toteuttaen samalla sekä uutta toimenpideohjelmaa että ulkoasiainvaliokunnan suosituksia.

Turvallisuus ja kehitys: Ulkoasiainministeriön vetämä poikkihallinnollinen turvallisuus ja kehitys -ryhmä jatkoi toimintaansa. Ryhmässä keskusteltiin vuoden aikana muun muassa Somalian ja Pohjois-Afrikan tilanteista sekä rauhanvälitystoiminnasta.

Kokonaisvaltaisen näkökulman vahvistamista kriisinhallinnassa jatkettiin Suomen kokonaisvaltaisen kriisinhallintastrategian pohjalta. Ulkoasiainministeriön asettama pysyvä strategisen tason koordinaatioryhmä jatkoi työtään eri hallinnonalojen välisen koordinaation tehostamiseksi. Ryhmässä keskusteltiin muun muassa kriisinhallintaan ja rauhanrakentamiseen liittyvän koulutusosaamisen viennistä. Suomi korosti johdonmukaisesti kokonaisvaltaisen lähestymistavan tarvetta myös kansainvälisellä tasolla, erityisesti YK:ssa ja EU:ssa.

Kriisinhallintatoiminnassa painottui kasvavassa määrin myös kriisialueiden omien turvallisuusrakenteiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen, muun muassa Afganistanissa ja Afrikan sarven alueella. Pohjoismaat jatkoivat tukeaan kriisinhallintavalmiuksien kehittämiseksi Itä-Afrikassa. Sudanissa järjestettiin Suomen johdolla Itä-Afrikan valmiusjoukkojen kehittämistä tukeva kriisinhallintakurssi. Suomi jatkoi myös tukeaan YK:n poliisikursseiden järjestämiselle Itä-Afrikassa sekä alueellisille kriisinhallintakursseille Intiassa. Kehitysyhteistyön puitteissa jatkettiin muun muassa Suomen ja Namibian välistä poliisiyhteistyötä.

Siviilikriisinhallinnalla on konflikti- ja kehitysalueilla suora ja vahva yhteys kehityspolitiikan eri alueisiin ja toimiin. Suomen siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian yhtenä tavoitteena on luoda kansallinen valmius Suomen mahdollisiin kansallisiin ja monenvälisiin siviilikriisinhallintatoimintoihin, joissa keskitytään Suomen erityisosaamiseen, kuten viranomaisyhteistyön kehittämiseen. Osa sisäasiainministeriön rahoittaman siviilikriisinhallinnan koulutuksen kustannuksista on ODA-kelpoista. Lisäksi osa suomalaisten asiantuntijoihin ODA-maihin suuntautuneista rekrytoinneista aiheutuneista kuluista ovat ODA-kelpoisia.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1325 perustuvan kansallisen "Naiset, rauha ja turvallisuus" -toimintaohjelman (2008–2011) toimeenpano jatkui. Ulkoasiainministeriön johtama laaja-alainen 1325-seurantaryhmä arvioi ensimmäisen toimintaohjelmakauden tuloksia ja valmisteli toimintaohjelman päivittämistä. Ulkoasiainministeriö laati asiassa seurantaraportin. Edistystä on saavutettu etenkin siviilikriisinhallinnassa, jossa yli kolmannes Suomen lähettämistä asiantuntijoista on naisia. Suomi on myös panostanut lähettämänsä kriisinhallintahenkilöstön kouluttamiseen 1325-teemasta ja lähettänyt ihmisoikeus- ja/tai tasa-arvoneuvonantajia kriisinhallintaoperaatioihin.

Kehitysyhteistyön puitteissa päätöslauselman 1325 tavoitteita on edistetty muun muassa jatkamalla kahdenvälisiä 1325-hanketta Kenian kanssa ja käynnistämällä uudet yhteistyöhankkeet Afganistanissa ja Nepalissa. Ulkoministeriö järjesti naiset ja Pohjois-Afrikka -aiheisen kansalaisjärjestöjen kuulemistilaisuuden. Suomi on painottanut päätöslauselman 1325 huomioimista kansainvälisten järjestöjen ja operaatioiden toiminnassa ja edellyttänyt teeman sisällyttämistä lausuntoihin ja asiakirjoihin

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, Rauha ja Turvallisuus" tavoitteet on huomioitu myös Kriisinhallintakeskuksen eri sektorien toiminnassa läpileikkaavina tavoitteina. YKTN pl. 1325 on osaltaan sillanrakentaja turvallisuuden ja kehityksen tematiikassa, lisäten johdonmukaisuutta, luoden uutta

sisältöä turvallisuuden käsitteelle sekä laajentaen turvallisuutta tuottavien toimintamallien ja toimijoiden kirjoa.

Kriisinhallintakeskuksen kehitysyhteistyövaroin toteutettava hanke Afganistanissa sekä valmisteilla oleva hanke Egyptissä ovat käytännön esimerkkejä turvallisuuden ja kehityksen lomittumisesta ja yhteistyöpotentiaalista.

Maahanmuutto ja kehityspolitiikka: Suomen kehityspolitiikan- ja yhteistyön tavoitteet ovat yleisellä tasolla johdonmukaisia maahanmuuttopolitiikan tavoitteiden kanssa. Suomi on osallistunut aktiivisesti maahanmuuttoa ja pakolaisuutta sekä kehityspolitiikkaa koskevaan kehityspoliittiseen keskusteluun mm. Global Forum for Migration and Development -prosessissa. Maahanmuuttajien järjestöjen osaamista hyödynnetään käytännön kehitysyhteistyössä ja vuoropuhelua maahanmuuttajayhteisöjen ja - järjestöjen kanssa pyritään aktiivisesti kehittämään. Ulkoasiainministeriö tukee kehitysyhteistyövaroista kansainvälisten järjestöjen sekä suomalaisten ja paikallisten kansalaisjärjestöjen hankkeita, joilla pyritään edistämään muuttoliikkeiden hallintaa tai inhimillisiä voimavaroja kolmansissa maissa. Suomen somalidiaspora on aktiivinen lähtömaan kehityksensä tukija.

Paikallista yhteistyötä viranomaisten ja maahanmuuttajayhteisöjen kanssa vahvistettiin kansallisesti ETNOn puitteissa vuonna 2011 lisäämällä uusien alueellisten neuvottelukuntien perustamisen määrää neljästä seitsemään. Näin edistetään kaksisuuntaiseen kotoutumiseen liittyviä tavoitteita ja samalla luodaan edellytyksiä maahanmuuttajien osallistumiselle kansallisesti ja lähtömaittensa kehityksen tukemiseen.

Pakolaisten uudelleensijoittaminen kolmansista maista on keskeinen osa Suomen pakolais- ja turvapaikkapolitiikkaa, ja kestävien ratkaisujen edistäminen pakolaisille tukee kehityspolitiikan tavoitteita. Suomi vastaanottaa vuosittain 750 kiintiöpakolaista. Vuoden 2011 kiintiöön sisältyi 300 afganistanilaista Iranista, 200 myanmarilaista ja urbaanipakolaista Thaimaasta, 150 kongolaista pakolaista Ruandasta sekä 100 henkilön hätätapauskiintiö.

LIITE 1. LYHENTEET

ACBF African Capacity Building Foundation
ADB Asian Development Bank, Aasian kehityspankki
AfDB African Development Bank, Afrikan kehityspankki
AfrEA African Evaluation Association
AfT Aid for Trade, kauppaa tukeva kehitysyhteistyö
AIHRC Afganistan Independent Human Rights Commission
AKT-maat Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maat
ARTF Afghanistan Reconstruction Trust Fund
AU African Union, Afrikan unioni
BKTL Bruttokansantulo
CAADP Comprehensive Africa Agriculture Development Programme
CEB Council of Europe Development Bank, Euroopan neuvoston kehityspankki
CGIAR Consultative Group on International Agricultural Research
CIGIG Comisión Internacional contra la Impunidad en Guatemala, rankaisemattomuuden vastainen komitea
CMC Crisis Management Centre, kriisinhallintakeskus
DAC Development Assistance Committee, OECD:n kehitysapukomitea
DCF Development Cooperation Forum, Kehitysyhteistyöfoorumi
DCI Development Co-operation Instrument, EU:n kehitysapuinstrumentti
EAC East African Community
EBRD European Bank for Reconstruction and Development, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki
ECDPM European Centre for Development Policy Management
ECMI European Centre for Minority Issues
ECNC European Centre for Nature Conservation
ECOSOC United Nations Economic and Social Council, YK:n talous- ja sosiaalineuvosto
ECOWAS Economic Community of West African States
EES European Evaluation Society
EFI European Forestry Institute
EIB European Investment Bank, Euroopan investointipankki
EIDHR European Instrument for Democracy and Human Rights, EU:n demokratia- ja ihmisoikeusinstrumentti
EKR Euroopan kehitysrahasto
ENPI European Neighbourhood and Partnership Instrument, EU:n lähialueyhteistyöinstrumentti
ENVSEC Environment and Security Initiative
EPA Economic Partnership Agreement, EU- ja AKT-maiden välinen talouskumppanuussopimus
ETYJ Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
EUH EU:n ulkosuhdehallinto
FAO Food and Agriculture Organization of the United Nations, YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö
GEF Global Environment Facility, maailmanlaajuinen ympäristörahasto
GGCA Global Gender and Climate Alliance
GSP Generalized System of Preferences, EU:n yleinen tullijärjestelmä
HEI-ICI Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument
HIPC Heavily Indebted Poor Countries
ICT Information and communication technology, tieto- ja viestintäteknologia
IDA International Development Association, Maailmanpankin kehitysrahasto
IDEA International Institute for Democracy and Electoral Assistance
IDB Inter-American Development Bank, Latinalaisen Amerikan kehityspankki
IFAD International Fund for Agricultural Development, Kansainvälinen maatalouden kehittämISRahasto
IFC International Finance Corporation, Kansainvälinen rahoitusyhtiö
IGAD InterGovernmental Authority on Development, Afrikan Sarven yhteistyöjärjestö
IKI Instituutioiden välisen yhteistyön instrumentti
ICIMOD International Centre for Integrated Mountain Development
ILO International Labour Organization, Kansainvälinen työjärjestö
IMF International Monetary Fund, Kansainvälinen valuuttarahasto

INTOSAI International Organization of Supreme Audit Institutions, tarkastusviranomaisten kansainvälinen järjestö
IOM International Organization of Migration, Kansainvälinen siirtolaisjärjestö
IPA Instrument for Pre-Accession Assistance, EU:n laajentumisen valmistelutuki
ITC International Trade Center, Kansainvälinen kauppakeskus
IUCN International Union for Conservation of Nature, Maailman luonnonsuojeluliitto
JAS Joint Assistance Strategy, yhteinen apustrategia
JPO Junior Professional Officer
LDC Least Developed Countries
LLT Lämpöleikkaava tavoite
MDG Millennium Development Goal, vuosituhattavoite
MDRI Multilateral Debt Relief Initiative
NDF Nordic Development Fund, Pohjoismainen kehitysrahasto
NEFCO Nordic Environment Finance Corporation, Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö
NIF Neighbour Investment Facility
NORDIC+ Kehityspolitiikan nk. samanmielisten maiden ryhmä (Pohjoismaat, Irlanti, Iso-Britannia, Kanada)
NPTF Nepal Peace Trust Fund
OCHA Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, YK:n humanitaarisen avun toimisto
ODA Official Development Assistance, julkisen kehitysyhteistyön määrärahat
OECD Organization for Economic Co-operation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
OHCHR Office of the High Commissioner for Human Rights, YK:n ihmisoikeuspäävaltuutetun toimisto
PCD Policy Coherence for Development, kehityspoliittinen johdonmukaisuus
PRSP Poverty Reduction Strategy Paper, köyhyydenvähentämisuunnitelma
PYM Paikallisen yhteistyön määräraha
SECCI Sustainable Energy and Climate Change Initiative
SYKE Suomen Ympäristökeskus
UNAIDS United Nations Programme on HIV and AIDS, YK:n HIV/AIDS-ohjelma
UNCAC United National Convention Against Corruption, YK:n korruptionvastainen sopimus
UNDP United Nations Development Program, YK:n kehitysohjelma
UNECA United Nations Economic Commission for Africa, YK:n Afrikan talouskomissio
UNEP United Nations Environment Organization, YK:n ympäristöohjelma
UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFCCC United Nations Framework Convention on Climate Change, YK:n ilmastonmuutospuitesopimus
UNFF United Nations Forum for Forests, YK:n metsäfoorumi
UNFPA United Nations Population Fund, YK:n väestörahoisto
UN-Habitat YK:n asuinyhdyskuntaohjelma
UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees, YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun toimisto
UNICEF The United Nations Children's Fund, YK:n lastenrahasto
UNIFEM United Nations Development Fund for Women, YK:n naisten kehitysrahasto
UNPBF United Nations Peace Building Fund, YK:n rauhanrakentamisrahasto
UNPOS United Nations Political Office for Somalia, YK:n Somalian poliittinen toimisto
UNOCHA United Nations' Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, YK:n humanitaarisen avun koordinaatioyksikkö
UNODC United Nations Office on Drugs and Crime
UNRWA United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East, YK:n palestiinalaispakolaisten avustus- ja työjärjestö
UNSMIL United Nations Support Mission in Libya
UNU-WIDER United Nations University – World Institute for Development Economics Research
UNWomen YK:n tasa-arvojärjestö
VERIFIN Finnish Institute for Verification of the Chemical Weapons Convention
WASH Water, Sanitation and Hygiene
WB World Bank, Maailmanpankki
WBIF Western Balkans Investment Framework, Länsi-Balkanin investointikehys
WFP World Food Program, YK:n elintarvikeohjelma
WHO World Health Organisation, Maailman terveysjärjestö
WTO World Trade Organization, Maailman kauppajärjestö

